

СВОБОДА

Видає Український Народний Союз

Пам'ятаймо
про
Україну!

Рік 128, ЧИСЛО 46, П'ЯТНИЦЯ, 12 ЛИСТОПАДА 2021 РОКУ

1893

Vol. 128, No. 46, FRIDAY, NOVEMBER 12, 2021

\$2.00

США відкривають кордони

КИЇВ. – США з 8 листопада відкривають кордони для туристів, які пройшли щеплення вакцинами, визнаними у США та ВООЗ. В'їзд дозволили тим, хто отримав одну дозу вакцини „Johnson & Johnson“, або дві дози семи визнаних вакцин.

Усі вакцини, що використовують в Україні, входять до цього переліку. Тож вакциновані українці через два тижні після повного щеплення можуть їхати в США, потрібна лише віза. Крім паспорту про вакцинацію, туристи мають надати негативний ПЛР тест, зроблений не менше, ніж за 72 години до поїздки, а також повну контактну інформацію для системи відстежування випадків зараження центрами контролю за захворюваннями США (CDC).

Цю інформацію CDC мають надавати авіокомпанії, що повинні перевіряти весь перелік відповідних документів до вильоту пасажирів. Карантин по прибутті до США не потрібен. Маска, що прикриває рот та ніс, є обов'язковою. (BBC)

Нові міністри України

КИЇВ. – Верховна Рада України прийняла відставку кількох міністрів і призначила на їхні місця нових урядовців. Було звільнено Міністра екології Романа Абрамовського, Міністра економіки Олексія Любченка, Міністра з питань розвитку стратегічних галузей промисловості Олега Уруського та Міністра оборони Андрія Тарана.

Міністром оборони став Олексій Резніков, який раніше був Віцепрем'єр-міністром та очолював Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. Натомість його місце посіла народна депутатка з фракції „Слуга народу“ Ірина Верещук.

Верховна Рада 3 листопада призначила на посаду Міністра з питань стратегічних галузей промисловості очільника митниці Павла Рябікіна, а 4 листопада підтримала кандидатуру Юлії Свириденко на посаді Першої віцепрем'єрки-міністра економіки.

Радіо Свобода, ВВС

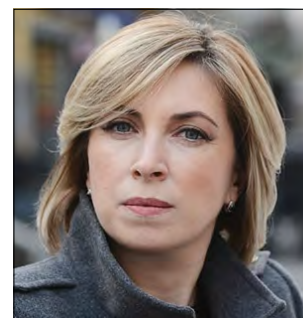
Юлія Свириденко

Олексій Резніков

Павло Рябікін

Ірина Верещук

Війна НКВД проти УПА

Масив із 3,500 документів Внутрішніх військ НКВД про боротьбу з УПА, які нещодавно стали доступні онлайн, доводить, що визвольний рух не був маргінальним явищем, як це часто трактувала радянська пропаганда, а на його ліквідацію були кинуті цілі бригади енкаведистів.

Таку думку висловив експерт проекту з оприлюднення історичних документів, декан Історичного факультету Київського національного університету ім. Тараса Шевченка Іван Патриляк, повідомили в Центрі досліджень визвольного руху, який оприлюднив цифрові копії архіву, що був вивезений з України до Росії у 1980-их роках. Проте в середині 1990-их років українським дослідникам та архівістам вдалося скопіювати близько 400 справ з архіву та повернути в Україну у вигляді мікрофільмів.

Пізніше з плівок було зроблено три копії. Одна з них потрапила до Центру досліджень визвольного руху. Маючи відповідне обладнання, дослідники зробили цифрові копії документів та опублікували онлайн документи, що охоплюють 1944-1945 роки.

Збірка документів проливає світло на протистояння Внутрішніх військ НКВД Українського округу, штаб якого розташовувався в Рівному, з ОУН та УПА. Документи охоплюють події, що мали місце в 1944-1945 роках на Волині, Рівненщині, Тернопільщині, Львівщині, Івано-Франківщині. Рідше зустрічаються події, зафіксовані на Житомирщині, Хмельниччині, Вінниччині, території сучасних Румунії та Польщі. Документи висвітлюють діяльність українських повстанців, містять

(Закінчення на стор. 3)

Вшанували пам'ять воїнів УНР

Вшанування пам'яті воїнів Армії Української Народної Республіки. (Фото: Посольство України в Польщі)

ВАРШАВА. – Посольство України в Польщі у День всіх святих вшанувало пам'ять воїнів Армії Української Народної Республіки (УНР) та українців, які поховані на Вольському православному кладовищі у Варшаві. Під час вшанування працівники дипломатичної установи запалили свічки пам'яті також біля Пам'ятника жертвам Голодомору в Україні у 1932-1933 роках.

Міністер закордонних справ України Дмитро Кулеба 4 жовтня під час візиту до Польщі вшанував пам'ять воїнів Армії УНР Народної на православному кладовищі у Любліні.

30 серпня на православному кладовищі в польському місті Холм в рамках відзначення 30-ої річниці Незалежності України відкрили оновлений пам'ятник Прем'єр-міністрові УНР в екзилі 1921 року Пилипу Пилипчуку.

Укрінформ

Міжнародна наукова конференція „Без права повернення“

Георгій Лук'янчук

КИЇВ. – у 1941 році розпочалась масштабна депортація німецького народу з України до Сибіру, Казахстану та інших східних регіонів СРСР. Виселені німці були змушені жити в суворих умовах у робочих колонах та на спецпоселеннях. Цього дня німці України різних поколінь згадують про трагедію, якій виповнилось вже 80 років. За нею приховано безліч зруйнованих долей та втрат, про які неможливо забути.

Міжнародна наукова конференція „Без права повернення“ до 80-ти річчя депортації етнічних

(Закінчення на стор. 4)

Виступ на Міжнародній конференції Виконавчого директора Геттінгенського дослідницького центру (Німеччина) Альфреда Айсфельда. (Фото: Георгій Лук'янчук)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

■ Оголосили нову підозру Януковичу

КИЇВ. – Слідчий Державного бюро розслідувань повідомив 5 листопада про підозру колишньому президенту України Віктору Януковичу, як очільнику організованої злочинної групи. За версією слідства, до складу групи входили колишні високопосадовці, які підозрюються у вчиненні тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень під час масових акцій протесту, які проходили у центрі Києва 18-20 лютого 2014 року. Встановлено, що через дії цієї організованої групи лише у зазначений період загинуло 76 громадян та понад 800 отримали тілесні ушкодження різного ступеня тяжкості. (Укрінформ)

■ Свіжі могили в Луганську

ЛУГАНСЬК. – У самопроголошеній ЛНР ситуація з коронавірусом дуже напружена. Попри те, що офіційна статистика показує в середньому 2,000 хворих і до 60 померлих щодня, кладовища поповнюються рядами свіжих могил. У стаціонарах немає місць, більшість хворих лікуються вдома, жодних тестів не здавали, а про свій діагноз можуть здогадатися лише з призначених їм препаратів. Катастрофічно не вистачає не лише препаратів від коронавірусу, а й від застудних захворювань. Родичі провозять необхідне з Росії, з інших частин України, або купують з рук. (BBC)

■ Саакашвілі перевели до тюремної лікарні

ТБІЛІСІ. – Михайла Саакашвілі, який голодує 39-ий день, без узгодження з родичами й адвокатами з в'язниці в місті Руставі перевели 8 листопада до Гданської тюремної лікарні у Тбілісі. Мати політика Гіулі Аласанія перед цим заявила журналістам, що її сина немає у в'язниці і його забрали звідти гелікоптером. „За мою інформацією, зібрався консилиум, який вирішив, що його необхідно перевести до багатoproфільної лікарні. У цей час, ігноруючи все, на наших очах його кудись забрали. Проїхали дві броньовані машини та пролетів вертоліт“, – сказала вона. Водночас депутатка Верховної Ради і цивільна дружина М. Саакашвілі Єлизавета Ясько заявила, що політика перевели у „найнебезпечніше місце для його життя“. Є. Ясько також опублікувала відео з гелікоптером, яким транспортували М. Саакашвілі. Раніше особистий лікар колишнього президента Грузії заявив, що консилиум лікарів одногосно зробив висновок, що М. Саакашвілі потребує негайної госпіталізації до багатoproфільної клініки. Уповноважена Верховної Ради з прав людини Людмила Денісова звернулась до влади Грузії і закликала забезпечити належним лікуванням М. Саакашвілі, який є громадянином України. (zaxid.net)

■ Виставка українських німців

ХАРКІВ. – Понад півсотні робіт 20 художників України німецького походження було представлено 6 листопада на виставці „Зустріч поколінь“ до 80-річчя депортації німецького населення до СРСР. Експозицію розгорнуто в інформаційно-виставковому центрі „Бузок“ під дахом Харківського національного академічного театру опери та балету ім. Лисенка. Серед авторів робіт – лауреат Шевченківської премії, заслужений художник України Віктор Севернев з Миколаєва, заслужений художник України Гаррі Руфф із Макіївки, Галина Пензарєва-Мартін з Білої Церкви, Петро Алексєєв-Мартін з Хмельницького, Тетяна Юшко з Євпаторії, харків'яни Євген Карпенко-Фаст та Олена Ермантраут. В їхніх роботах відбилися почуття, навіяні пам'яттю про трагедію етнічних німців, вимушених стати вимушеними в'язнями трудових таборів у Сибіру та Заполяр'ї, працюючи по 16 годин на шахтах та копальнях, а також на будовах. Це данина пам'яті про трагедію депортації, коли з 1941 по 1944 рік понад 1.2 млн етнічних німців було репресовано, понад 800 тис. депортовано, у тому числі 400 тис. у Казахстан, Сибір, Воркуту, з них понад 300 тис. загинули. На відкритті виставки пролунали вітання на адресу її організаторів від почесних гостей – представників влади Харкова та області, а також Генерального консульства Федеративної Республіки Німеччина (Донецьк-Дніпро). (Укрінформ)

Мова піде про наслідки Голодомору

Напередодні 88 роковин вшанування пам'яті жертв Голодомору-геноциду 1932-1933 років, запрошуємо долучитися до онлайн-події, присвяченої довготривалим наслідками впливу Голодомору, за участі провідних експертів, істориків та науковців. 18 листопада, о 19:00 за Києвом, 12 ранку за Торонто, відбудеться вебінар „Голодомор і нація: вплив через покоління“.

Ключові теми вебінару:

– Як Голодомор вплинув на поведінку та суспільні норми українців в Україні та в діаспорі?

– Який психологічний та фізіологічний вплив мали довготривалі наслідки Голодомору на покоління свідків і нащадків?

– Як довготривалі наслідки Голодомору впливають на українську націю?

Вступне слово:

– Стефан Романів, Перший віцепрезидент Сві-

тового конгресу Українців, Голова Міжнародного координаційного комітету СКУ в справі Голодомору. Мельбурн, Австралія;

– Оля Сорока, Голова г'лобальної Мережі нащадків Голодомору. Чикаго, США

Доповідачі:

Брент Безо, викладач психології Карлтонського університету в Оттаві, Канада

– Антон Дробович, голова Українського інституту національної пам'яті. Київ

– Олеся Стасюк, генеральний директор Національного музею Голодомору-геноциду. Київ

Модератор: Катерина Ющенко, амбасадор г'лобальної Мережі нащадків Голодомору.

Вебінар відбудеться на платформі Zoom з трансляцією на Fb Світового конгресу Українців

Мови події – українська та англійська.

СКУ

Відсторонили від засідань

КИЇВ. – Верховна Рада 5 листопада відсторонила народну депутатку з парламентарської фракції „Слуга народу“ Галину Третякову від участі в п'яти пленарних засіданнях через її висловлення щодо смерті парламентарія від депутатської групи „Партія За майбутнє“ Антона Полякова. Г. Третякова в прокоментувала смерть А. Полякова фразою: „На одного ворога менше“.

5 листопада Верховна Рада не змогла позбавити співголова парламентарської фракції „Європейська солідарність“ Ірину Геращенко права брати участь у п'яти пленарних засіданнях парламенту за обра-

зу депутатів фракції „Слуга народу“ в 2019 році. Відповідне рішення підтримали 190 народних депутатів за мінімально необхідних 226. 10 вересня 2019 року І. Геращенко вийшла до трибуни і заявила: „П'ять років тому „зелені чечевички“ захопили Крим. Зараз „зелені чечевички“ захоплюють український парламент, і насправді, повністю його перекреслюють“. Після цих слів голова Верховної Ради Дмитро Разумков вимкнув мікрофон і наголосив, що такі порівняння неприпустимі.

Укрінформ

Два катери вирушили до України

БАЛТИМОР, США. – Два американські патрульні катери класи „Айленд“ відправили з Балтимора, Меріленд, до Одеси 8 листопада. Нові катери отримали назви „Фастів“ та „Суми“.

Ці катери є частиною безпекової допомоги на понад 2.5 млрд дол., яку США надали Україні з 2014 року. Вони допоможуть зміцнити морську безпеку України та підвищити оперативну сумісність Військово-морських сил України з НАТО.

Офіційне передання перших кораблів українським військовим морякам від берегової охорони США відбулася 27 вересня 2018 року на військово-морській базі в Балтиморі.

Радіо Свобода

Нові катери висилають в Україну. (Фото: ВМС ЗСУ)

Коронавірус: У Європі зростає захворюваність

Зараження коронавірусом станом на 10 листопада: у світі захворіли 251,757,653 особи, померли 5,083,645 осіб, одужали 227,923,759 осіб; у США захворіли 47,536,536 осіб, померли 778,316 осіб, одужали 37,604,540 осіб; в Україні захворіли 3,130,772 особи, померли 74,205 осіб, одужали 2,553,842 особи.

* * *

Станом на 10 листопада в червоній зоні епідемічної безпеки знаходяться Київ та 16 областей. Зокрема, до червоної зони віднесено Київ, Волинську, Дніпропетровську, Донецьку, Житомирську, Запорізьку, Івано-Франківську, Київську, Луганську, Львівську, Миколаївську, Одеську, Рівненську, Сумську, Херсонську, Хмельницьку, Чернігівську області. У жовтій зоні – Кіровоградська та Тернопільська області. Решта регіонів перебувають у помаранчевій зоні епідемічної безпеки. Рівень захворюваності при визначеному показнику 75 на 100 тис. населення по Україні становить 801 на 100 тис. населення.

Станом на 9 листопада рівень госпіталізацій по Україні становить 88.9 при визначеному показнику 60 на 100 тис. населення. Окрім столиці, рівень госпіталізацій також перевищено у 22 регіонах.

* * *

Європа третій тиждень поспіль залишається єдиним у світі регіоном, де зростає захворюваність на коронавірусну хворобу та смертність від неї. Про це йдеться у щотижневому епідеміологічному бюлетені Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ). Протягом тижня з 1 по 7 листопада ВООЗ зафіксувала 7-відсоткове зростання випадків COVID-19 у порівнянні з минулим тижневим періодом. Інші регіони повідомили про зниження або аналогічні показники. Кількість смертей у європейському регіоні зростає на 10 відс. у порівнянні з минулим тижнем, тоді як інші регіони повідомили про тенденції до зниження.

Найбільша кількість нових випадків зафіксована у США (зниження на 3 відс.), Росії (зростання на 3 відс.), Великій Британії (зниження на 12 відс.), Туреччині (зростання на 8 відс.) та Німеччині (зростання на 29 відс.).

* * *

В Україні правоохоронці від початку 2021 року розпочали вже 1,200 кримінальних проваджень щодо підготовки COVID-документів. Про це повідомив перший заступник міністра внутрішніх справ Євген Єнін. „Ділки та навіть лікарі стають пособни-

(Закінчення на стор. 7)

ФОРМАЛЬНЕ ВИЗНАЧЕННЯ**Голодомор був геноцидом**

Богдан А. Футей

У період з 1932 по 1933 роки мільйони людей було заморено голодом під час однієї з найжахливіших трагедій, яка була обрушена на український народ. Я хочу звернути увагу на правові підстави, які визнають цю трагедію геноцидом відповідно до міжнародного права, конвенцій та стандартів, встановлених для відповідальності за військові злочини та злочини проти людства.

Звинувачення у вчиненні геноциду стало досить поширеним як в міжнародних, так і у національних судових трибуналах протягом останніх 75 років. Міжнародний військовий трибунал у Нюрнберзі заклав основу для сучасного міжнародного гуманітарного права і міжнародних судових трибуналів. Друга світова війна відзначилась переходом міжнародного права від системи, присвяченої суверенітету держави, до системи, присвяченої також захисту гідності людини.

Нюрнберзький трибунал, утворений у 1945 році, був першим міжнародним трибуналом, який визнав підсудних кримінально відповідальними за порушення норм міжнародного гуманітарного права, або законів і звичаїв війни. Важливо, що у статуті Нюрнберзького трибуналу також містилося перше формальне визначення злочинів проти людства: „Вбивства, викорінення, поневолення, заслання та інші жорстокості, вчинені щодо будь-якого цивільного населення перед війною або під час війни; або переслідування за політичними, расовими чи релігійними мотивами з метою здійснення або у зв'язку з будь-яким злочином, що підпадає під юрисдикцію Трибуналу, незалежно від того, чи були такі дії порушенням внутрішнього права країни, де вони були вчинені“.

У рішенні Нюрнберзького трибуналу термін „геноцид“ не було використано. Те, що в обвинувальному акті було представлено як геноцид (тобто, викорінення расових та національних груп), у рішенні було „концептуалізовано ... як особливу та обтяжену форму вбивства“, але не як злочин, відокремлений від воєнних злочинів або злочинів проти людства.

Успіх Нюрнберзького трибуналу проклав шлях для Конвенції про геноцид 1948 року, важливість якої підкреслювалась у Нюрнберзькому рішенні.

Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього була одностайно прийнята Генеральною асамблеєю ООН 9 грудня 1948 року в Парижі. Її розробка мала на меті запобігання, криміналізацію та покарання актів геноциду. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього набрала чинності 12 січня 1951 року. Конвенцію було ратифіковано Президією Верховної ради СРСР 18 березня 1954 року, Українська РСР ратифікувала конвенцію 15 листопада 1954 року, а Російська ФРСР 3 березня 1954 року. Стаття I Конвенції зазначає відповідальність держави, де всі учасники погодились, що мають обов'язок не допустити геноциду і карати за цей злочин, чи це буде в спокійний чи воєнний час. Стаття II Конвенції містить конкретне визначення геноциду. Під геноцидом слід розуміти наступні дії, що вчиняються з метою знищити, повністю чи частково, будь-яку національну, етнічну, расову чи релігійну групу як таку:

- а) вбивство членів такої групи;
- б) заподіяння серйозних тілесних ушкоджень або розумового розладу членам такої групи;
- в) навмисне створення для будь-якої групи

таких життєвих умов, які розраховані на її повне чи часткове фізичне знищення;

д) заходи, розраховані на запобігання дітонародження в середовищі такої групи;

е) насильницька передача дітей з однієї групи людей до іншої.

Таким чином, у міжнародному праві злочин геноциду складається як з дії, так і з вини. Ключовим елементом, необхідним для встановлення складу злочину геноциду відповідно до Конвенції про геноцид, є докази того, що заборонена дія була вчинена з конкретним наміром, а саме – знищення членів захищеної групи виключно через їхній зв'язок з цією групою. Намір, як елемент складу злочину, не вимагає жодних доказів мотиву з боку злочинної сторони, а також існування попереднього умислу. Водночас, сторона, яка стверджує існування геноциду, повинна довести намір за допомогою „повністю переконливих“ доказів“. Вміщення у статті II Конвенції детального переліку дій, що охоплюються злочином геноциду, носить обмежувальний, а не ілюстративний характер. Це дещо суперечить широкому поняттю геноциду, запропонованому Рафаелем Лемкіним, (юридичний радник Головного прокурора на Нюрнберзькому трибуналі та один з найперших прибічників прийняття окремої конвенції, що забороняла б геноцид). Доктор Р. Лемкін наполягав на тому, щоб захист був ще більшим та поширювався на расові, національні та релігійні групи, культурне, політичне, соціальне або фізичне існування яких знаходилося під загрозою. Конвенція передбачає широкі категорії карних діянь, і зокрема встановлює, що карними є „геноцид, змова з метою вчинення геноциду, пряме і публічне підбурення до вчинення геноциду, замах на вчинення геноциду і співучасть у геноциді“. Доктор Р. Лемкін також вважається автором терміну „геноцид“, що походить від грецького префіксу *genos*, що означає раса, та латинського суфіксу *cide*, що означає вбивство.

Ще одним важливим документом у переслідуванні тих, хто скоїв геноцид, є Конвенція про незастосування строку давности до воєнних злочинів і злочинів проти людства, схвалена ООН 26 листопада 1968 року. Конвенція про строк давности підкреслює важливість та розширює можливість переслідування за злочин геноцид передбачений Конвенцією проти геноциду шляхом ліквідації можливості обійти будь-які національні законодавчі обмеження на переслідування. Українська РСР ратифікувала Конвенцію 19 червня 1969 року, а Російська ФРСР 22 квітня 1969 року. Європейська Конвенція про незастосування строку давности до злочинів проти людства і воєнних злочинів, була прийнята Радою Європи у 1974 році. Конвенція про незастосування строку давности до воєнних злочинів і злочинів проти людства наголошує і розширює межі кримінального переслідування за злочин геноцид, передбачений Конвенцією про геноцид, шляхом усунення будь-яких перешкод до такого переслідування, що могли б міститися у національному законодавстві. Конвенція про строк давности, проаналізована у сукупності із нормами *ius cogens* (імперативні норми міжнародного права), що передбачають заборону геноциду, дає змогу повністю скасувати той аргумент, що акти геноциду, вчинені до прийняття Конвенції про геноцид, не підлягають кримінальному пере-

(Закінчення на стор. 10)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ**■ Збили озброєний безпілотною**

БОЛОТЕНЕ, Луганська область. – Протягом останніх двох діб російські збройні формування активно використовували свої безпілотною для атаки позицій Збройних сил України. 6 листопада на напрямку населеного пункту Болотене (22 кілометри на північний-схід від Луганська) один безпілотною був збитий українськими підрозділами. 7 листопада на напрямках Саханка-Водяне, Пікузи-Гнупове російські загарбники використали ще два безпілотною. (Українська правда)

■ Подорож закінчилася трагедією

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК. – 15 вересня група туристів вирішила заночувати на вельми популярній серед мандрівників полонині Григорівка, що веде до Кукула. Саме тут зупинилися 12 людей: шестеро чоловіків, четверо жінок і двоє дітей віком п'ять і два роки. Серед них – пара молодят, Лідія Макачук з України та Норберт Варга з Угорщини, які постійно мешкають у Британії. Приводом для походу став приїзд цього молодого подружжя з Англії до родичів дружини. Вони побралися у червні, медового місяця у них ще не було, тож у вересні Лідія з Норбертом спланували двотижневу подорож до України, щоб побачити маму з братом. Її чоловік, 43-річний Н. Варга, в Українських Карпатах був уперше. Лідія та Норберт йшли в гори у складі групи досвідчених туристів, серед них був і Мирослав, брат Лідії. Туристи розпалили вогонь на місці, де вже було згарище. Після вечері сиділи біля вогню. Лідія розповідала друзям, як познайомилася з чоловіком. Під час цієї розповіді стався вибух – взірвалася міна, яка лежала тут вже понад 100 років – з часів Першої світової війни. Не знаючи про сховану небезпеку, саме над цією міною туристи часто розпалювали вогнища. Микола 1985 р. н. і Мирослав 1992 р. н. отримали травми, від яких вони згодом померли біля місця вибуху. Жінки отримали травми. В часи Першої світової війни в цьому місці проходила лінія оборони Св. Василя, яку систематично плутають з лінією Арпада, яка існувала в часи Другої світової війни. („BBC“, Свобода)

■ Фальшували сурогатне материнство

ВІННИЦЯ. – Служба безпеки України викрила у Вінницькій області зловмисників, які створили шахрайський бізнес під виглядом надання фіктивних послуг за програмою сурогатного материнства. Послугами ділків скористалося щонайменше 50 іноземців і громадян України, сума „заробітку“ становила майже мільйон дол. США. Вінницький „бізнесмен“ разом зі спільниками чоловік створив приватні компанії, у тому числі й псевдоклініку, не маючи ліцензії на ведення медичної практики, ні штату лікарів. Шахрайська схема полягала у тому, що зловмисники пропонували клієнтам повний пакет послуг для участі у програмі сурогатного материнства: укладення фіктивного шлюбу; внесення завідомо недостовірних даних до медичних документів; підшукували сурогатних матерів. За свої шахрайські послуги зловмисники отримували від 30 до 50 тис. дол. США. Після отримання повної оплати або більшої її частини, зловмисники припиняли спілкування з клієнтами. (Укрінформ)

■ Прощання з режисером Малаховим

КИЇВ. – 8 листопада відбулося прощання з українським режисером, керівником академічного драматичного театру на Подолі Віталієм Малаховим, який помер 4 листопада на 68-му році життя. Президент Володимир Зеленський висловив співчуття рідним, близьким і колегам народного артиста України, видатного театрального режисера, керівника Київського на Подолі Віталія Малахова, лауреата національної премії України ім. Шевченка в галузі мистецтва 2008 року. (Укрінформ)

■ Шевченко став тренером в Італії

КИЇВ. – Колишній тренер збірної України Андрій Шевченко став головним тренером італійського клубу „Дженоа“. Він керуватиме клубом до кінця червня 2024 року. На початку серпня А. Шевченко оголосив про завершення роботи на посаді головного тренера збірної України. Головним досягненням його на цій посаді став вихід команди до чвертьфіналу чемпіонату Європи. (Радіо Свобода)

Війна НКВД проти УПА

(Закінчення зі стор. 1)

інформацію про склад та озброєння українського підпілля.

Також у документах містяться як плани та вказівки вищого керівництва Внутрішніх військ НКВД щодо боротьби з підпіллям, так і оперативні зведення, детальна аналіза операцій, донесення на окремих службовців. Така звітність допоможе

дослідникам зрозуміти портрет службовця Внутрішніх військ того часу. Наприклад, цікавими для вивчення будуть звіти про надзвичайні події та небойові втрати у Внутрішніх військах НКВД.

Документи доступні на сайті Електронного архіву українського визвольного руху в колекції „ВВ НКВД проти українського визвольного руху 1944-1945 роках“. Зараз на сайті вже понад 32 тис. оцифрованих архівних документів, доступних для завантаження.

Укрінформ

АМЕРИКА | СВІТ

■ Конгрес схвалив законопроект Байдена

ВАШІНГТОН. – Палата Представників 5 листопада голосами 228-206 схвалила законопроект, який просували Президент Джо Байден і демократи, – двопартійну угоду для поважних інвестицій в інфраструктуру всіх стейтів. Її підтримали 13 республіканців. Президент сказав, що це створить мільйони робочих місць і покращить економічний статус Америки. Законопроект в сумі 1.2 трлн дол. був схвалений в Сенаті у серпні голосами 69-30. („The Washington Post“)

■ Суд відхилив вимоги вакцинації

НЮ-ОРЛІНС, Луїзіана. – Апеляційний суд США для П'ятої округи 6 листопада відхилив розпорядження адміністрації Джо Байдена, щоб приватні компанії вимагали від своїх працівників вакцинації проти коронавірусу. Суд сказав, що існують „причини вірити, що є поважні статутіві й конституційні питання з цим мандатом“, і тому затримав його поки суд не розгляне цю справу глибше. Рішення суду настало після того, як група позивачів, включено з головним прокурором Луїзіани Джефом Лендрі, звернулася до суду, кажучи, що такий мандат від уряду є незаконним. Після судового рішення Дж. Лендрі назвав це „великою перемогою для свободи творців робочих місць та їхніх працівників“. Президент Джо Байден видав розпорядження 4 листопада, наказуючи компаніям, які мають принаймні 100 працівників, встановити до 4 січня вимоги їхньої вакцинації або щотижневих тестів на коронавірус. Окремо, 5 листопада подали позов у федеральному суді в Місурі проти примусової вакцинації 11 (в більшості республіканських) стейтів, кажучи, що така вимога є надужиттям федеральної влади. („The Washington Post“)

■ Заарештували аналітика за брехню

ВАШІНГТОН. – Аналітик Ігор Данченко, який в 2017 році давав докази дослідникам Демократичної партії про можливу співпрацю тодішнього Президента Дональда Трампа з Росією, був заарештований 4 листопада з обвинуваченням, що він брехав Федеральному бюро розслідувань (FBI) про свої джерела інформації. Спеціальний радник Джан Дургем досліджує причини чому FBI розпочало розслідування проти Д. Трампа. І. Данченкові закидають, що він багато разів робив фальшиві заяви для FBI про свою роль у збірці доказів для колишнього британського шпигуна Кристофера Стіла, якому демократи платили за надання доказів про цю можливу співпрацю. Американська розвідка вважала, що ці джерела походять від російської розвідки для поширення дезінформації. Сам І. Данченко минулого року висловив сумніви в достовірності своїх доказів в інтерв'ю для газети „Нью-Йорк Таймс“. Це вже третя кримінальна справа, яку Дж. Дургем виніс під час своїх досліджень. Адвокат І. Данченка не мав коментарів. („Associated Press“)

■ Зменшилася тривалість життя у США

ВАШІНГТОН. – Британський медичний журнал „BMJ“ оприлюднив статистику 3 листопада про ймовірну тривалість життя в 37 країнах в 2020 році. Через пандемію коронавірусу 31 з них мали зменшену тривалість життя. У США ймовірна тривалість життя чоловіків зменшилася від 76.7 років до 74.4; жінок – від 81.8 до 80.2. Д-р Назрум Іслам, дослідник Оксфордського університету й головний автор статті, вказує, що у США ця цифра різко зменшилася через ріст смертей молодих людей. Тільки в Росії спад ймовірної тривалості життя виявився більшим. („NBC News“)

■ Німеччина дає додаткові пенсії

НЮ-ЙОРК. – Приблизно 6,500 осіб, які пережили Голокост протягом нацистської окупації СРСР, Франції чи Румунії тепер можуть отримувати місячну пенсію від Німеччини в сумі 443 дол. Ті, що були дітьми в той час – народжені після 1928 року, – отримають одноразову виплату в сумі 2,930 дол. Про це 6 жовтня заявила Конференція єврейських матеріальних претензій проти Німеччини. Від 1952 року німецький уряд вже виплатив приблизно 90 млрд дол. особам, які потерпіли від нацистів. Цього року Конференція видасть приблизно 625 млн дол. безпосередньої компенсації для понад 260 тис. осіб у 83 країнах, а також роздасть приблизно 640 млн дол. грантами для понад 300 соціальних агенцій, які надають суспільні послуги тим, хто пережив Голокост. („The Times of Israel“)

ПОДІЇ В УКРАЇНІ

Виставка до 400-річчя Хотинської битви

Георгій Лук'ячук

КИЇВ. – У жовтні виповнилося 400 років від завершення Хотинської війни – першого повномасштабного зіткнення Речі Посполитої, до якої входили й українські землі, та Османської імперії.

Успішна оборона Хотинської фортеці зупинила просування османської армії вглиб центрально-східної Європи. Українські козаки вкотре продемонстрували свою військову потугу. Султан розраховував швидко розбити козацький табір, утім, у середині жовтня 1621 року був змушений припинити війну та підписати мирну угоду.

З нагоди 400-річчя переможної битви козацького війська під проводом гетьмана Сагайдачного 8-10 жовтня у Хотині відбувся триденний фестиваль. У державному історико-архітектурному заповіднику „Хотинська фортеця“ відтворили битви, які відбулися у 1621 році, за участі гостей із Литви, Польщі, Румунії, Молдови та Туреччини. А Національний банк України ввів в обіг нові п'ятигривневі монети, присвячені 400-річчю Хотинської битви. Пам'ятну монету Національного банку та виставку поштових марок презентували в галерії „Екоінтокс“ у Києві.

А з 6 листопада в Національному музеї історії України відкрилася виставка „Козацька звитяга під Хотиним і доля Центрально-Східної Європи“, яка показує ключових учасників битви – українських козаків, литовських, польських, османських і татарських вояків.

Генеральний директор Національного музею історії України, доктор історичних наук Федір Андрощук під час урочистого відкриття зауважив, що виставка дає можливість вкотре задуматися над історичною долею всіх учасників Хотинської кампанії та про специфіку перемоги у цьому конфлікті.

На урочисте відкриття виставки завітали Надзвичайний і Повноважний Посол Литовської Республіки Вальдемарас Сарапінас. „Наші народи у складі Великого Князівства Литовського 400 років тому разом захищали Європу та європейські цінності. Експонати свідчать про рішучість та прагнення перемогти“, – підкреслив посол.

Директор Польського інституту в Києві, радник Посольства Республіки Польща у Києві Роберт Чижевський звернув увагу на важливість висвітлення тих сторінок історії, які об'єднують наші народи.

Куратор виставки, старший науковий співробітник музею Ярослав Затилук подякував усім при-

Куратор виставки Ярослав Затилук демонструє унікальні музейні експонати на відкритті виставки. (Фото: Георгій Лук'ячук)

четним до створення проєкту.

Опрацювання османського бльоку виставки відбувалося на основі наукових експертиз та консультацій Олександра Галенка – відомого науковця, доцента катедри тюркології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

З відкриттям виставки привітали партнери проєкту – директор Центрального державного історичного архіву України в Києві Олег Бабенко, директор Національного історико-етнографічного заповідника „Перяслав“ Олексій Лукашенко, директорка Національного музею мистецтв ім. Богдана і Варвари Ханенків Юлія Ваганова, завідувачка відділу стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського Наталія Бондар.

Про особливості роботи над створенням наукових реконструкцій для виставки розповів відомий реконструктор козацького одягу та озброєння Святослав Сичевський.

Герої 400-літньої давнини оживали в художніх реконструкціях Сергія Шаменкова, виконаних на основі досліджень артефактів епохи та візуальних і писемних джерел першої половини XVII ст.

Проєкт здійснено у партнерській співпраці з Національною бібліотекою України ім. В. Вернадського та Центральним державним історичним архівом України у Києві, Чернігівським обласним історичним музеєм ім. В. Тарновського, Національним музеєм мистецтв ім. Б. та В. Ханенків, Національним історико-етнографічним заповідником „Перяслав“, Державним заповідником міста Дубно.

Національна бібліотека Швеції та Бібліотека Музею палацу Топкапи у Стамбулі надали для виставки репродукції унікальних матеріалів.

Куратори виставки – науковці Національного музею історії України Ярослав Затилук, Максим Яременко і Владислав Безпалько. Виставка триватиме до 31 березня 2022 року.

Міжнародна наукова...

(Закінчення зі стор. 1)

німців України у віддалені райони СРСР відбулася 15-16 жовтня в столиці України.

Організаторами виступили Інститут всесвітньої історії НАН України, Рада німців України, Міжнародне товариство німців України „Відергебурт“. У центрі уваги конференції стали питання насильницької депортації громадян німецької національності, що відбулася на підставі цілком таємних, засекречених на довгі роки постанов Державного комітету оборони СРСР, у серпні 1941 року з Криму, у вересні 1941 року із Запорізької, Сталінської, Ворошиловградської та інших областей у віддалені райони Радянського Союзу. Були проаналізовані умови і наслідки насильницької депортації, правовий статус та реальне становище німців у трудових таборах, трудовій мобілізації на роботу до таборів НКВД, на лісорозробки, будівництво заводів та доріг, а також використання на примусових роботах інших категорій депортованих.

На засіданнях конференції також проаналізовано довгий і обтяжливий шлях та непомірні труднощі, що були пов'язані з відновленням цього етносу та історичної справедливості у період існування СРСР та в сучасну добу України.

Учасники та гості конференції, широка наукова громадськість мали змогу ознайомитися з тематичною виставкою відібраних монографій, книг, архівних документів, мемуарів та інших видань за темою цього наукового форуму, з історії та сучасного становища німців України, а також державна наступниць колишнього Радянського Союзу. Була презентована книга „Депортація німців України“ Альфреда та Ольги Айсфельдів, а також книги й інформаційні довідники інших учасників конференції.

За підсумками конференції учасники підготують рекомендації до Верховної Ради України відносно законодавчого врегулювання проблеми німецького етносу та інших національних груп, що проживають в Україні.

Доповіді на конференції увійдуть у збірку наукових статей.

ПОДІЇ В УКРАЇНІ

Відзначили 84 роковини Сандармоху

Георгій Лук'янчук

КИЇВ. – 27 жовтня, біля пам'ятника режисерові театру „Березиль“ Лесю Курбасу, відбулися меморіальні заходи із вшанування жертв Великого терору, в яких взяли участь члени „Соловецького братства“, Київського товариства політв'язнів та репресованих, письменники, капеляни, журналісти. Відкриваючи захід, народний депутат Олесь Шевченко, звертаючись до присутніх, наголосив, що „закатовані ні за що в Сандармосі українські дітячі стали нашими провідниками – їхня жертва не була даремною. Вони надихнули наступні покоління, і ми таки маємо свою державу!“.

Промовці Зоя Голота, Наталія Осьмак, о. Дмитро (Каран), Георгій Лук'янчук відзначили, що українці руйнували СРСР, піднімаючи повстання у таборах, та зазначили, що треба частіше і більше говорити про трагедію Сандармоху, де 27 жовтня, 1, 2, 3 та 4 листопада 1937 року було розстріляно Соловецький етап – 1,111 в'язнів, яких привезли з Соловецької тюрми особливого призначення. У тому етапі було 293 українці, серед яких – режисер театру „Березиль“, драматург, актор, публіцист і перекладач Лесь Курбас, колишній Міністер освіти УНР Антон Крушельницький і його сини Остап і Богдан, поет-неокласик Микола Зеров, драматург Микола Куліш, письменники Павло Филипович, Валер'ян Поліщук, Григорій Епік, Мирослав Ірчан, Марко Вороний, Михайло Козорис, Олекса Слісаренко, Михайло Яловий, історики, академіки, професори, державні посадовці УНР.

На поминальному заході виступають: донька Голови УГВР Наталія Осьмак та капелян о. Дмитро (Каран) (Фото: Георгій Лук'янчук).

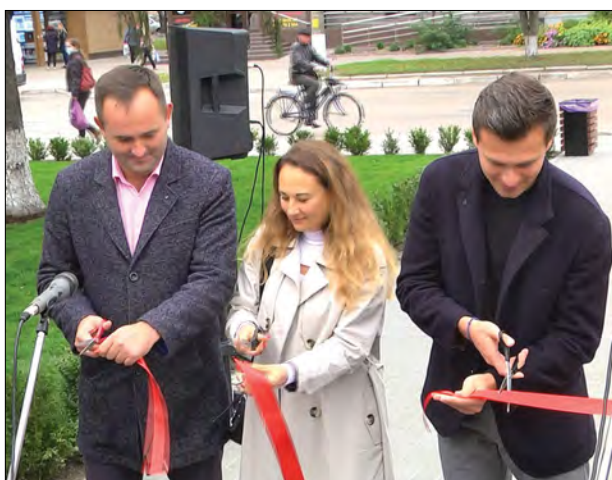
Зусиллями членів петербурзького „Меморіалу“, ентузіастів, серед яких і Юрій Дмитрієв, вдалося не лише знайти список тих, хто пройшов Соловецьким етапом, а й після тривалих пошуків місце його розстрілу в Сандармосі. Кількість жертв репресій, депортацій і голоду в Україні за часи радянської влади не піддається підрахунку. Це приблизно третина українського народу.

Впродовж багатьох останніх років у Сандармох та на Соловки з України вирушали цілі делегації, щоб вклонитися пам'яті закатованих земляків, відвідати Музей історії соловецького табору. Нині в музеї, який знаходиться в табірному бараці, експозицію згорнуто, а дослідник і викривач сталінських злочинів Ю. Дмитрієв путінською владою засуджений до 13 років колонії за надуманим вироком. Тепер патріотам-українцям на Соловки і в Сандармох їздити небезпечно.

Відкрили майданчик для дітей-інвалідів

Неповносправні діти були щасливі від свята і майданчика. (Фото: Олександр Вівчарик)

Майданчик у Смілі відкривають (зліва): міський голова Сергій Ананко, голова обласної державної адміністрації Олександр Скічко та голова Співки батьків дітей з інвалідністю Анна Лихвар та очільник області Олександр Скічко.

Олександр Вівчарик

СМІЛА, Черкаська область. – 23 жовтня міський голова Сміли Сергій Ананко, голова обласної державної адміністрації Олександр Скічко та голова Співки батьків дітей з інвалідністю Анна Лихвар відкрили перший в області ігровий інклюзивний майданчик. Ще два таких об'єкти збудують у Золотоноші та Черкасах згідно проекту „Дитинство без обмежень“.

Ще навесні підписали Меморандум про розвиток безбар'єрної архітектури в Україні в межах всеукраїнської ініціативи „Без бар'єрів“ дружина Президента України Олена Зеленська і Черкаська обласна адміністрація. Проект „Дитинство без обмежень“ – його практичне втілення.

Також на Черкащині випробовують мобільний додаток для альтернативної комунікації на базі

(Закінчення на стор. 10)

АМЕРИКА | СВІТ

■ Нікого не заарештовано за безладдя

ПОРТЛЕНД, Орегон. – Міська поліція повідомила пресі 19 жовтня, що нікого не заарештувала за заворушення й безпорядки, які тижнем раніше пройшли містом. Поліція сказала, що приблизно 100 анархістів маршували в центрі міста, нищили місцеві підприємства, писали на будинках „Вбивайте поліцаїв“ і палили сміття на вулицях. Загальні кошти спричиненої шкоди сягли принаймні 500 тис. дол. Пошкоджено 35 будинків, включно з банками, крамницями, кав'ярнями та урядовими інституціями. Місцева агенція новин „KOIN-TV“ звітувала, що поліцаї часто не стримували бешкетників, але сиділи в своїх поліцейних автах. Лейтенант Джейк Дженсен сказав мешканцям, що поліція не могла інакше реагувати через новий закон в Орегоні, який драматично обмежує права поліції в таких випадках, наприклад забороняє вжиття перцевих обприскувачів чи сльозогінного газу для контролю юрби. Поліція далі розслідує ці випадки і просить усіх, хто знає щось про цей вандалізм, сконтактуватися з поліцією. („Fox News“)

■ Соціальне забезпечення зростає

ВАШІНГТОН. – Приблизно 70 млн осіб, які отримують соціальне забезпечення (Social Security) дістануть підвишку на 5.9 відс. з початком 2022 року. Про це офіційно повідомлено 13 жовтня. Це є найбільший ріст від 1982 року. Він спричинений зростанням інфляції. Цього року пересічний пенсіонер отримує 1,565 дол. місячно. Наступного року ця сума збільшиться до 1,657 дол. Упродовж останніх 10 років пересічна виплата соціального забезпечення щорічно зростала на 1.4 відс. Багато економістів вважають, що інфляція залишиться високою і в наступному році. („USA Today“)

■ Профспілка хоче продовження речення

ВАШІНГТОН. – Американська федерація урядових працівників (AFGE), котра представляє понад 700 тис. осіб, звернулася 9 листопада до Білого Дому з проханням продовжити речення примусової вакцинації урядових працівників до 4 січня. Згідно з розпорядженням Президента Джо Байдена, федеральні працівники мусять отримати своє останнє щеплення проти коронавірусу не пізніше 8 листопада, щоб вважатися вповні вакцинованими до речення 22 листопада. Але Білий Дім дозволив федеральним контракторам продовжити їхній реченець до 4 січня. („Reuters“)

■ Японська принцеса втратила статус

ТОКІО. – Японська принцеса Мако вийшла заміж за свого коханого з коледжу Кей Комуро, втративши свій королівський статус. Згідно з японським законодавством, жінки з імператорської родини втрачають свій статус після шлюбу з „простолюдином“; це не стосується чоловіків. На церемонії 26 жовтня також не було традиційних для королівського весілля обрядів, а принцеса відмовилася від заплати, яку отримують жінки з імператорського роду, коли йдуть з сім'ї. Вона є першою жінкою з імператорської родини, яка відмовилася від обох цих привілеїв. Пара планує переїхати до США, де К. Комуро працює адвокатом. Протягом років на пару була спрямована надмірна увага преси. Їхні стосунки викликали суперечки в країні. В день шлюбу люди вийшли на протест у парк. Багато гасел піднімали фінансові питання щодо родини Комуро, особливо його матері. Пара заручилася 2017 року, а 2018 року мали одружитися. Але шлюб відклали через фінансові проблеми його матері. (BBC)

■ Канада матиме спеціального посла

ОТАВА. – Канада розвиватиме національний плян для поборювання ненависти з допомогою спеціального посла для збереження пам'яті про Голокост і поборювання антисемітизму. Прем'єр-міністер Канади Джастін Трудо оголосив це 13 жовтня під час Міжнародного форуму про пам'ять Голокосту і поборювання антисемітизму. В листопаді 2020 року його Ліберальна партія призначила на цю посаду колишнього міністра юстиції Ірвіна Котлера. Тепер ця посада буде постійною. Прем'єр також закликав інші уряди сприйняти дефініцію антисемітизму, висунену Міжнародним альянсом пам'яті Голокосту, – так, як Канада зробила в 2019 році. („Toronto Sun“)

Шлях тернистий, але спасенний

Почуєш Путіна чи когось з його оточення – розумій їхні слова абсолютно навпаки. Втім, гріх брехні за московитами тягнеться з прадавніх часів. Особливо чутливий до російської дійсності письменник Михайло Салтиков-Шедрін не без підстав сміявся: „Коли влада починає говорити про патріотизм, то це значить, що щось десь вкрала“. Путінський режим тільки й говорить, що про патріотизм, а російське суспільство залишається все більше обкраденим, все більше позбавленим незступимої цінності – правди. Ще ж треба вигадати таке: міністер закордонних справ Лавров лякає своїх громадян нападом України на Росію. Бо українське військо на Донбасі застосувало, бачиш-но, безполітнік „Байрактар“, знищивши гармату московських найманців.

Опинившись в дурному становищі – адже ж весь світ визнає за Україною її право захищати себе – Кремль цофнувся назад: Дмитро Песков, пресовий секретар Путіна, несподівано запевнив, що Росія не заперечує орієнтування України на НАТО. Це, мовляв, внутрішня українська справа. Дехто з наївних українських політологів витлумачив цю фразу, як ознаку безсилля путінської Москви і навіть як її відступ від зазіхань на українську незалежність.

А тим часом лукава фраза Пєскова мала таке закінчення: „Росія знайде на „Байрактар“ відповідь“. І вже через два дні до українського кордону знову посунули російські танки.

Питання вступу до НАТО, поза усіма сумнівами, справді доленосне. Незалежна Українська держава – і весь світ це бачить – смертельно загрожена з боку агресивно-мілітарного путінського режиму. Так що, з огляду на цю небезпеку, українське керівництво не потребує жодних додаткових обґрунтувань, щоб стукати у двері НАТО. Більше Україні нема куди стукати.

НАТО від самого початку і донині – найвпливовіший центр міжнародної безпеки, могутній військово-політичний альянс 28 країн Європи і Північної Америки, в якому кожна країна-член – від найбільшої до найменшої – має однакове право голосу у спільному відстоюванні принципів свободи і демократії. Очевидно, у статуті організації найважливішою є „Стаття 5“, котра стверджує, що напад на одного з членів альянсу вважатиметься нападом на них усіх. Така гарантія була б у вищій мірі доречною для України в її сьогоднішній ситуації, тому київські політичні діячі наголошують, що найвищий час виправити помилку 2008 року, коли на Букарештському саміті НАТО Україні і Грузії було відмовлено у наданні Пляну підготовки до майбутнього членства в альянсі.

Тоді Німеччина і Франція керувалися небажанням дратувати Москву. Немудрим і марним небажанням, бо залишення України і Грузії у безнадійному становищі якраз і заохотило Путіна до прямої агресії спершу щодо Грузії, відтак і України. На жаль, з тих часів нічого не змінилось. Попри прихильне ставлення США до цього Пляну, Німеччина, Франція, Італія, Угорщина не хочуть простягнути Україні руку допомоги.

Це спричиняє в Києві не просто розчарування, але й справедливе обурення і, звісно ж, емоційні реакції. В інтерв'ю для видання „Axios“ президент Володимир Зеленський також не стримався від підвищеного тону: „Якщо нас вітають в НАТО, якщо вони справді хочуть бачити нас в рядах своїх членів, то немає сенсу дивитися в бінокль, в яєсь далеке майбутнє. Питання потрібно вирішувати негайно. Зараз ми в небезпеці, зараз на кону наша незалежність, і саме зараз нам потрібна допомога“.

Нібито до цих слів нема чого додати. Ні, є. По-перше, критики Зеленського мають рацію, запитуючи його: де ти був раніше? Два перші роки каденції мовчав про російську загрозу, мовчав про НАТО, ігнорував ті невідкличні реформи, котрих чекали західні партнери і котрі, власне, були умовою надання Пляну чи іншого надійного у цій ситуації статусу – наприклад, головного союзника НАТО поза альянсом або головного союзника США поза НАТО. А тепер ображається, мовби хтось Україні щось винен. Мовби даремно Україну звинувачують в якійсь особливій корупції, бо ж деякі не менш корумповані держави вже стали членами НАТО.

Звісно, що річ тут не тільки і не стільки в корупції. Проблема української безпеки складна тим, що вона має дуже позитивний і водночас – дуже негативний бік. Позитивний – сильна, загартована в боях на Донбасі, найдосвідченіша в Європі українська армія. Негативний – присутність в українських урядових структурах, та навіть в оточенні президента, путінської агентури. Поки її не буде виявлено й позбавлено впливу і доступу до державних таємниць, всі розмови про НАТО залишаться розмовами.

ПОСТАТІ

Невтомна дослідниця Лемківщини

Марта Осадца

Невтомна дослідниця Лемківщини Ірина Добрянська народилася 11 листопада 1892 року в Сяноці (нині територія Польщі) в родині державного службовця Омеляна і Савини Добрянських (з дому Кульчицька, гербу „Сас“). Початкову школу закінчила в Сяноці, навчалася в Коломиїській та Сяницькій гімназіях. З 1912 року працювала у страховому товаристві „Дністер“.

Після Першої світової війни переїхала до Перемишля, де за порадою своєї приятельки, відомої художниці Олени Кульчицької, розпочала педагогічну працю на Лемківщині. Завжди виховувала дітей у національному дусі, прищеплювала їм любов до української традиції. Завдяки її невтомній праці село було дуже національно свідоме. Через усе це часто на її уроках були присутні поліцаї, тому, що така її українська діяльність не подобалася польській владі.

І. Добрянська кожну хвилину свого вільного часу віддавала громадській роботі. Їздила по селах і записувала народні традиції та фолклор, збирала пам'ятки народного мистецтва (писанки, вишивки, орнаменти хатніх розписів, різьбу), зрисовувала взори для вишиття лемківського вбрання. Своїм завзяттям і ентузіазмом прищепила селянкам любов до національної вишивки – ціле село захопилося вишивкою. На підставі зібраного матеріалу створила ґрунтовну працю про лемківські вишивки.

Досліджуючи настінний розпис лемківських хат, І. Добрянська зробила чисельні зарисовки і малюнки хатніх розписів на Сяніччині. Це великий за обсягом матеріал, що відтворює унікальний архаїчний звичай малювання хат.

„Настінні розписи лемківських хат“ – публікація зібраного та опрацьованого І. Добрянською матеріалу про настінний розпис, занотованого дослідницею ще у 1930–1940 роках

Ірина Добрянська

у селах південно-західної частини Лемківщини вздовж річки Ослави, де повністю збереглися давні звичаї, пісні. І. Добрянська їздила по селах і знаходила цінні старовинні ікони, фелони, інші предмети сакрального вжитку і власноруч реставрувала їх.

Якось під час розкопок біля Межиброда викопала черепки великої посудини з IV-V ст. – вази з хвилястим орнаментом. Ця унікальна знахідка, як і все зібране нею раніше, згодом стали експонатами музею „Лемківщина“.

І. Добрянська була серед ініціаторів, надхненників і організаторів створення музею на основі цих чисельних знахідок. Директором музею став Лев Геца і керував ним протягом 14 років. Музей складався з 10 відділів, до яких входили різні предмети релігійного змісту, старовинні книжки, стародавні речі з рільничих і ремісничих знарядь праці, лемківські убори, вишивки і тому подібне, з різних околиць Лемківщини. Заходами Л. Геца і невеликого грона його однодумців музей швидко став справжньою скарбницею матеріальної і духовної культури лемків як етнічної групи українського народу.

1936 рік ознаменувався важливою

(Закінчення на стор. 10)

Ірина Добрянська за роботою.

СВОБОДА

Пам'ятаймо
про
Україну!

Газета заснована у 1893 році

Видає Український Народний Союз

Головний редактор: Андрій Нинка

Редактор: Левко Хмельковський

FOUNDED IN 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

☎ (973) 292-9800

E-mail: svoboda@svoboda-news.com

Fax (973) 644-9510

Website: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to:

Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Передплата: \$90.00 на рік, \$50.00 на півроку.

Для членів УНСоюзу – \$80.00 на рік, \$45.00 на півроку.

Електронна версія (www.svoboda-news.com) – \$40.00.

Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda“.

Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ“

Адміністрація / Оголошення

☎ (973) 292-9800 x 3040 • Fax (973) 644-9510

Володимир Гончарик

E-mail advertising@ukrweekly.com

Передплата

☎ (973) 292-9800 x 3040

Володимир Гончарик

E-mail subscription@svoboda-news.com

Думки, висловлені в матеріалах, підписаних конкретним автором, не конче віддзеркалюють позицію редакції тижневика „Свобода“ або його видавця.

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Україна потребує суттєвих змін Не хвалімо русифікації

Іронія полягає в тому, що Україна, яка мало піклується про своїх громадян і зовсім не піклується про українців, які проживають за кордоном, тепер стикається з черговим викликом. Польський уряд незабаром оскаржуватиме ставлення України до поляків в Україні. Міністерство закордонних справ Польщі дуже відрізняється від міністерства України з аналогічною назвою та обов'язком. Нещодавно він привернув увагу спеціальної комісії з питань поляків за кордоном при польському парламенті про нібито тяжке становище поляків в Україні.

Іронія відчутна, тому що Міністерству закордонних справ України доведеться реагувати, що не є новою обставиною, а абсолютно чужою для його власних дій. Україна не звертає уваги на більш нещасних українців за кордоном. Безумовно, вона вітає четверту частину свого державного бюджету від українських робітників за межами України, які допомагають своїм сім'ям, перераховуючи кошти з-за кордону. Звісно, він вітає наївність української західної діаспори з її організаційними структурами, які допомагають у створенні місії та резиденції лишень за дещо дешевий метал проте у формі відзначень.

Це – не нове явище. Раніше Верховна Рада України ухвалила закон про вищу освіту. Цей закон вимагав, щоб випускні іспити склалися державною українською мовою. На диво поляки, угорці та румуни були вражені. Українська дипломатія дещо заспокоїла невдоволених. Угорщина вийшла далеко за рамки звичайного протоколу. Вона відхилила прохання України про членство в НАТО. Україна певною мірою поступилася, надавши українсько-угорцям більшу територіальну автономію. Угорська сторона, здобувши часткову перемогу, погодилася підтримати вступ України до НАТО.

У 2017 році був період польських переслідувань українців у Польщі. Це панування терору було спрямоване проти пам'ятників українців і навіть релігійних об'єктів. Польські шовіністи кричали: „Польща – для поляків“. Вибухи мали суспільний характер, але були викликані небажанням уряду проводити розслідування та притягнення до відповідальності.

Я особисто звернув на це питання увагу тодішнього Постійного представника України при ООН, і її було відкинуто словами, що Польща та Україна є союзниками. Нещодавно я звернув увагу на подібну і значно більш сувору тему переслідування українців у Російській Федерації нинішнього Постійного представника України при ООН, який більш зарозуміло й зневажливо відповів: „Україна не є українською країною“.

Він також додав, що Україна не є християнською країною, оскільки я звернувся до нього 14 жовтня 2021 року, в День захисника України, але більш відомий як День Покрови Пресвятої Богородиці, історично датою пам'яті наших козаків та УПА. Я не буду звинувачувати це та подальші взаємодії з доволі неефективним дипломатом в ООН просто розбіжністю поглядів. Мої подальші запити про нього в ООН привели до консенсусу: Україна, безумовно, може зробити краще.

Більшість українців діаспори, як я знаю, погоджуються зі мною в багатьох моїх питаннях, однак вони, як баранці, підпадають під загальноприйняту мантру – годитися і жити разом або задля єдності. Завжди є бачення того, щоб мені подарував дрібничку від Президента України або принаймні нагоду знімки з Президентом, як запропонував би мій наступник в Світовому конгресі українців.

Проблема в тому, що Президент України не дбає про українців. Я підтримав Володимира Зеленського, а не Петра Порошенка, тому що вважав, що П. Порошенко у своїй корупції був жахливим. Я погодився із В. Зеленським, що він є креатурою корупції П. Порошенка. Тепер я бачу, що В. Зеленський з самого початку маневрував. Востаннє я бачив його в Києві на святкуванні 30-річчя незалежності України. Він дуже добре зіграв свою роль, звертаючись до тисячоріччя української державності. Він знову майже переконав мене, за винятком того, що під час наступної візити до Сполучених Штатів показав свою красу. Його Міністерство закордонних справ і Постійне представництво при ООН не є українцями.

В. Зеленський знову балотуватиметься у 2024 році – попри обіцянки цього не робити. Він повільно нейтралізує будь-яку опозицію навіть всередині своєї партії. Він не дуже витончений, але, тим не менш, актор зі сценарієм, який він написав у співавторстві. Мені не важко сказати, що я так помилявся, тому що я так багато разів помилявся раніше.

Ми, українці, винні, як і раніше. Нас так багато разів обманювали. Нас так легко заробити найпростішими жестами. Україна потребує суттєвих змін. Україна має визнати роль корінного українського народу, захист, на який він заслуговує в Україні чи поза її межами. Тарас Шевченко у вірші „Доля“ писав про те, що його брали на навчання, щоб зробити з нього людину. Його кінцевою відповіддю було те, які ми люди. У мене є багато колишніх друзів, які сумлінно не можуть або не хочуть відповісти на це запитання.

Аскольд С. Лозинський,
Нью-Йорк

У статті „Проголошено лавреатів конкурсу ФУВУ“ („Свобода“ 22 жовтня) подано, що одним з нагороджених творів є роман Ірини Власенко „Квітка з Манхеттена“. Цікаво, чому члени журі вирішили зігнорувати таку зухвалу русифікацію – адже ж всі знають, що правильна вимова є „Менгетен“. Іронічно, що це твір про Квітку Цісік, яка, виростаючи в Америці, напевно ніколи не казала „Манхеттен“ бо в англійській мові не існує звук „х“.

Щобільше, тому що в російській азбуці немає звуку „г“, росіяни часто вживають літеру „х“ для транслітерації чужоземних імен. Але, наша мова має звук „г“, і не можна його замінювати російською транслітерацією лише тому, що так накидала нам Москва.

Лев Іваськів,
Філадельфія

Від редакції. Лев Іваськів зробив слушне зауваження. Водночас доля Ірини Власенко може послужити прикладом нелегкого повернення українців до рідної мови. І. Власенко народилася 24 жовтня 1965 року у російськомовному (й досі) місті Кривий Ріг Дніпропетровської області в родині військового і вчительки. Закінчила Київський національний педагогічний університет ім. М. Драгоманова з спеціальності вчитель російської мови і літератури. Проживала у російсько-

му місті Нижній Новгород.

2002 року повернулася в Київ. Працювала у різних компаніях. Після Революції Гідності свідомо почала писати українською мовою. Варто привітати І. Власенко з поверненням до рідної мови і відзначенням її роману про славетну українську американку, яку чомусь не зауважили місцеві романісти. А редактори київського Видавничого дому „Кондор“ таки заслуговують на докір з приводу прикрої неуважності.

УКФ запрошує до розмови

Український культурний фонд (УКФ) у співпраці з Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національним університетом „Львівська політехніка“ презентує діяльність УКФ для представників і представниць українських громад та культурно-господарського сектору за кордоном.

Під час зустрічі поговоримо про грантові програми 2022 року, можливості та формати співпраці з Фондом, успішні проекти за підтримки УКФ, а також про важливість і необхідність залучення представників українських громад у світі, спільнот культурних сфер до співпраці з УКФ та для інтеграції української культури у світовий культурний простір.

Учасники презентації: заступник виконавчого директора з проєк-

тної роботи УКФ Дмитро Решетченко, заступниця виконавчого директора з питань організаційного розвитку УКФ Ірина Осадча, керівниця проєктного відділу УКФ Наталія Шелест, заявники, які отримали фінансування від УКФ та здійснюють проєкти за кордоном.

Долучайтеся до зустрічі 16 листопада 2021 року о 16.00 онлайн на платформі ZOOM. Посилання буде надіслано на електронну пошту після підтвердження реєстрації.

Реєстрація: <https://forms.gle/hWEsC6Vxpy2sibqH8>

Кінцева дата: 15 листопада 2021 року включно.

Пріоритет у реєстрації надаватиметься представникам українських громад у світі.

Коронавірус...

(Закінчення зі стор. 2)

ками коронавірусу, підторговуючи підробними сертифікатами та ПЛР-тестами замість того, щоб роз'яснювати людям необхідність та важливість щеплень“, – уточнив Є. Єнін. В Україні вже є два обвинувальні вирокі щодо лікарів за підробку COVID-документів.

Зокрема, одну лікарку було оштрафовано на 34 тис. грн та позбавлено на рік права займатися діяльністю, пов'язаною із видачею подібних дові-

док, а в Івано-Франківську ще одну лікарку було засуджено до двох років позбавлення волі з випробуванням з іспитовим строком на один рік.

Щодо самих громадян, вже ухвалено 60 обвинувальних вироків за фактами придбання та використання підроблених COVID-сертифікатів, здебільшого під час перетину кордону. Поки що всі відбулися штрафи. 9 листопада голова Національної поліції Ігор Клименко висловив думку, що особи, які підробили COVID-документ, але не використали, не мають притягуватися до відповідальності. (Укрінформ)

ДО УВАГИ ДОПИСУВАЧІВ!

Досить часто до редакції „Свободи“ надходять повідомлення про події, які мають відбутися через 2-3 дні. „Свобода“ є тижневиком і такі запізнілі вістки друкувати не встигає. Просимо організаторів таких подій інформувати про них редакцію заздалегідь, щоб газета могла вчасно про них написати.

SELF RELIANCE NEW YORK
Federal Credit Union

САМОПОМІЧ - НЬЮ ЙОРК
Федеральна Кредитова Кооператива

Онлайн-банкінг за допомогою BillPay

- перевірка балансу
- переказ коштів
- інформація про стан рахунку
- запланувати сплати рахунків

Будь-коли! Будь-де!

Швидко, легко, зручно та безпечно!

Дзвоніть у будь-які наші філії сьогодні і реєструйтесь!

Головний офіс:
Тел:(212) 473-7310

Кергонксон:
Тел:(845) 626-2938

Юніодейл:
Тел:(516) 565-2393

Асторія:
Тел:(718) 626-0506

Лінденгирст:
Тел:(631) 867-5990

Toll Free:(888) SELF-REL

Email: Info@selfreliancenyc.org

Website: www.selfreliancenyc.org

Обслуговуємо членів кредитівки та українську громаду з 1951 року!!!

УКРАЇНСТВО У СВІТІ

Святкували українці в Польщі

Учасники свята в Зеленій Гурі.

Василь Шляхтич

ЗЕЛЕНА ГУРА, Польща. – 28 серпня громада відзначила День Незалежності України.

Від імені ініціативної групи „Зелена Гура Файна“, зеленогірських управ Об'єднання лемків і Об'єднання українців, я мав честь привітати присутніх й нагадав про історичні події, які торкаються наших земель і нашого народу в минулому тисячоріччі.

У нас тут в більшості проживають люди, викинуті з Лемківщини чи Надсяння. І тут почуємо говірку тих регіонів. Щойно в останні роки більше є між нами українців з України, які прибули вчитися або на заробіток. І від них ми чуємо співучу українську мову. Закерзоння – це наші етнічні землі, які стали частиною Польщі. Музику до гімну „Ще не вмерла

Україна“ склав син Надсяння, батько якого був священиком у моєму рідному Улючі – Михайло Вербицький. Першим президентом Української Народної Республіки був Михайло Грушевський родом з Холма. Генієм новітньої української поезії був син Лемківщини – Ігор-Богдан Антонич.

Знаймо і зберігаймо спадщину наших батьків.

Ініціативна група „Домівка Зелена Гора“ запросила присутніх на фільм „Пропала грамота“ на основі твору Миколи Гоголя. Дано мені можливість прочитати свої вірші присвячені Незалежній Україні. Ось один з них:

Тобі Україно

*Тобі рідний краю співаю пісні,
Почуй їх, моя Україно,*

(Continued on page 13)

Концерт української бандуристки

Українська бандуристка Катерина Гудзій і організатори концерту. (Фото: Посольство України в Японії)

ТОКОРОДЗАВА, Японія. – За підтримки Посольства України в Японії 7 листопада відбувся концерт української бандуристки Катерини Гудзій, присвячений 35-річчю аварії на Чорнобильській АЕС та 10-річчю аварії на атомній станції Фукусіма.

Українська співачка та бандуристка К. Гудзій, що мешкає в Японії, представила Україну на міжнародно-

му фестивалі, присвяченому Олімпійським та Паралімпійським іграм у Токіо.

У жовтні в місті Йокогама за підтримки Посольства України відбувся концерт класичної музики, організований головою Українсько-японської культурної асоціації Чіе Савада.

Українформ

Лекція про українську еміграцію

РОЗТОКИ, Чехія. – 2 листопада в міській бібліотеці чеською мовою відбулась лекція магістра соціології і голови Товариства „Опір Західної України“ Олега Павліва на тему „Українська еміграція в Чехословацькій Республіці у 1918-1938 роках“.

Лекцію відвідали як чехи, так і українці з української діаспори в Чеській Республіці.

Завдяки цінним порадам завідувачого бібліотекою в Розтоках Міхала Шпачка, який за сприяння міської ради організував лекцію, лектор, для якого проведення лекції чеською мовою відбулася вперше, почував себе впевнено й усі були задоволені.

На лекції із фондів та колекцій архіву О. Павліва ім. проф. Володимира Кубійовича були відібрані унікальні матеріали і документи української міжвоєнної еміграції в Чехословацькій Республіці.

Йшла мова з нагоди відзначення 100-річчя Українського вільного університету (УВУ) про причетного та уповноваженого до УВУ (який в 1921-1945 рр. діяв в місті Прага Чехословацької Республіки) проф. Дмитра Дорошенка, про засновану в 1975 році Фундацію УВУ в Нью-Йорку, яка відзначила в 2018 році лектора премією ім. Волянників-Швабінських за вдалий переклад з чеської на українську мови книгу „Погром проти українців у Польщі“.

Напередодні вшанування 27 листопада 88-их роковин трагедії

Лектор Олег Павлів в бібліотеки міста Розтоки біля Праги.

Голодомору-геноциду 1932-1933 років, лектор представив рідкісний часопис „Hlad na Ukrajině“ („Голод в Україні“) під редакцією соціолога Ольгерда Бочковського, зачитавши із часопису перекладені О. Бочковським на чеську мови моторошні листи від українців та українок, які в 1933 році надходили йому в редакцію із радянської України, щоб світ почув про злочини сталінського Голодомору в СРСР.

Добровільні внески, складені відвідувачами лекції, передані на розвиток міської бібліотеки Розток.

Наприкінці лекції відвідувачі отримали чесько-українські журнали „Мандрівник“ і „Незабудка“.

Товариство „Опір Західної України“

Виставка „Марія“ прибула до Львова

ЛЬВІВ. – 4 листопада у Львівському історичному музеї почала роботу виставка „Марія“ канадської художниці українського походження Лесі Марущак. Проект є мобільним меморіальним простором, що увічнює пам'ять жертв Голодомору 1932-1933 років. Всеукраїнська тура здійснюється за фінансової підтримки Світового конгресу українців.

Проект „Марія“ демонструвався у дев'яти країнах. Книга за мотивами проекту потрапила до короткого списку Книжкової премії впливового міжнародного фотофестивалю „Rencontres d'Arles“ у Франції (2019) та отримала нагороду за найкращий дизайн на міжнародному фестивалі „Книжковий арсенал“ у Києві (2019).

У вересні 2020 року видання „The Guardian“ опублікувало фото з проекту „Марія“ в статті про найкращі знімки з „Landskrona festival“.

Перша виставка в Україні відкрилася восени 2020 року в Національному музеї Голодомору-геноциду

(Київ). Після Львова експозиція поїде до Харкова, а загалом протягом наступних двох років буде продемонстрована у п'яти містах України.

У центрі проекту – образ дівчини Марії, яка всупереч сталінському рішення про геноцид українців вижила – на відміну від мільйонів жертв. Проект надхнений реальною історією Марії Ф., яка пережила Голодомор та зараз живе із родиною в Канаді. Леся Марущак отримала дозвіл використовувати у проекті фотографію із сімейного архіву, проте за погодженням з родичами героїні залишається анонімною.

„Вже понад півстоліття Світовий конгрес українців бореться за визнання Голодомору геноцидом у світі, відстоює історичну правду, працює зі свідками Голодомору, а також з нащадками жертв Голодомору. Україна пам'ятає – світ визнає“, – підкреслив важливість проекту директор Представництва СКУ в Україні Сергій Касянчук.

Українформ

Видали драму Лесі Українки

БАКУ. – У видавництві Державного центру перекладу Азербайджану вперше азербайджанською мовою видано драму-феєрію „Лісова пісня“ Лесі Українки, повідомив 8 листопада Український інститут книги (УІК). Книга вийшла за програмою підтримки перекладів „Translate Ukraine“. Книгу переклав відомий

азербайджанський поет, перекладач Салам Сарван. Це не перший його переклад українською. С. Сарван – один з перекладачів „Антології сучасної української поезії“ та автор передмови до цієї книги, що була видана у 2017 році Державним центром перекладу Азербайджану.

Українформ

Голодомор був геноцидом

(Закінчення зі стор. 3)

слідуванню. Заборона геноциду сьогодні носить універсальний характер в силу норм *jus cogens* (імперативна норма обов'язкового характеру), а обов'язок карати за геноцид є обов'язком *erga omnes* (по відношенню до кожного). Особи, обвинувачені у вчиненні геноциду, не можуть „достовірно стверджувати, що їхнє переслідування за порушення первинної і раніше існуючої норми міжнародного права може являти собою ретроактивне покарання“. Таким чином, Конвенція про строк давности усуває будь-які можливі внутрішні законодавчі обмеження щодо переслідування осіб, звинувачених у вчиненні актів геноциду.

Конвенція про геноцид була проаналізована Міжнародним судом у Гаазі за позовом Боснії і Герцеговини проти Сербії і Чорногорії про порушення норм Конвенції про геноцид. Міжнародний суд виніс рішення 26 лютого 2007 року. Це рішення є важливим, адже воно визнає зобов'язання держави щодо запобігання геноциду, і що відповідальність держави пов'язана із обов'язком його попереджати відповідно до статті I Конвенції про геноцид. Суд пояснив, що „відповідальність настає не просто через те, що мав місце геноцид, а скоріше через те, що держава демонстративно відмовилася вжити всіх заходів для запобігання геноциду, які були в межах її юрисдикції і які могли б сприяти запобіганню геноциду“. Міжнародний суд встановив, що Сербія порушила свої зобов'язання щодо запобігання геноциду, але, незважаючи на це, Міжнародний суд не визнав відповідальність Сербії за дії тих, хто безпосередньо вчиняли акти геноциду у Сребрениці через брак доказів, що ці дії можна вважати діями держави Сербії.

У світлі еволюції визначення „геноциду“ за Конвенцією про геноцид та кримінального переслідування за акти геноциду перед різноманітними

ми міжнародними та національними судовими трибуналами, Голодомор 1932-1933 років в Україні був актом геноциду і має бути визнаний як такий.

Уперше на державному рівні Голодомор 1932-1933 років було визнано геноцидом Українського народу 14 травня 2003 року Постановою Верховної Ради України для вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років. 28 листопада 2006 року Законом України „Про Голодомор 1932-1933 років в Україні“ Голодомор 1932-1933 років було визнано Верховною Радою геноцидом відповідно до Конвенції від 9 грудня 1948 року про запобігання злочину геноциду та покарання за нього. Цей закон був підписаний Президентом України.

Виконавча влада дійшла такого самого висновку, коли 16 травня 2008 року Національна комісія із зміцнення демократії та утвердження верховенства права, створена Президентом України, схвалила висновок щодо правового визначення Голодомору по відношенню до визначення, зформульованого у Конвенції про запобігання злочину геноциду. Голова Комісії та Міністер юстиції Микола Оніщук підписав висновок 4 вересня 2008 року.

Судова влада так само застосувала визначення геноциду за Конвенцією ООН до Голодомору. 13 січня 2010 року Апеляційний суд Києва розглянув та прийняв рішення по кримінальній справі, порушеній Службою безпеки України (СБУ) відповідно до статті 1(1) Кримінально-процесуального кодексу України за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932-1933 роках за ознаками злочину відносно Сталіна, Молотова, Кагановича, Пастішева, Косіора, Чубаря, Хатаєвича. Завдяки відкриттю архівів СБУ, багато документів, які до того часу були не доступними, зараз є можливість встановити суб'єктивну сторону злочину відповідно до вимог Конвенції проти геноциду. Суд визнав, що масове знищення мільйонів українців голодом, організоване радянським тоталітарним режимом,

насправді, було геноцидом відповідно до Конвенції 1948 року про запобігання злочину геноциду та покарання за нього та Конвенції про незастосування строку давности до воєнних злочинів і злочинів проти людства 1968 року. Однак справу було закрито стосовно осіб, яких було визнано винними у злочині геноциду в зв'язку з їхньою смертю, згідно з п. 8 ч. 1 ст. 6 Кримінально-процесуального кодексу України. Відповідно до документів, наданих Апеляційному суду, останній підрахував приблизні втрати України до 10,063,000 українців (приблизно 4 мільйони загинуло, а 6 мільйонів не народилось) сплянованим Голодомором 1932-1933 років.

У доповіді 1953 року в Нью-Йорку з нагоди 20-ої річниці Голоду Р. Лемкін звернув увагу на чотири удари радянсько-комуністичного режиму проти українського народу в той час. Перший удар був скерований проти інтелігенції, мозку нації. Другий проти – українських церков, священників і духовенства. Третій удар – проти селянства – зі страшним голодом. Сталіну було важливо позбутися українського націоналізму. Четвертим ударом було переселення українського народу в інші частини Союзу, а росіян в Україну.

Як пояснює Р. Лемкін, „це не просто випадок масового вбивства. Це випадок геноциду, знищення, не лише окремих осіб, але всієї культури і нації. Навіть якби ці дії не спричиняли страждання, ми все одно змушені були б засудити їх, оскільки спільність менталітету, єдність ідей, мови і традицій, які утворюють те, що ми називаємо нацією, являють собою один із найважливіших вимірів цивілізації і прогресу“.

У 1988 році д-р Джеймс Мейс, директор Комісії по голоду в Україні, звітував перед Конгресом США: „Йосиф Сталін та його оточення скоїли злочин геноцид проти українського народу у 1932-1933 роках“. 25 січня 2006 року Парламентська асамблея Ради Європи прийняла Резолюцію 1481, яка засуджує дії радянської влади та злочини тоталітарного комуністичного режиму як масове порушення прав людини“. 23

жовтня 2008 року Європейський Парламент також прийняв Резолюцію з нагоди відзначення Голодомору, визнаючи його як злочин проти людства.

Крім того, під час урочистостей з нагоди 75-річчя Голодомору 1932-1933 років уряди 16 держав ухвалили резолюції, які визнають Голодомор геноцидом. Уряд України звернувся до ООН з проханням прийняти резолюцію яка визнає голод-Голодомор геноцидом. ООН, на жаль, через різні обставини, можливо через заперечення Ради Безпеки, не призначила слухань з цього питання. Під час відзначення пам'ятної 85-ої річниці Голодомору Петро Порошенко, теперішній Президент України виступаючи в ООН, закликав про визнання Голодомору геноцидом. 3 жовтня 2018 року Сенат США прийняв односторонню Резолюцію, називаючи Голодомор геноцидом. Подібні резолюції ухвалив 21 штат США. Тут велика заслуга української громади, яка йде дороговказом д-ра Р. Лемкіна. Злочини проти людства, скоєні радянським комуністичним режимом, мають бути засуджені. Необхідно також дотримуватись міжнародних конвенцій та шанувати пам'ять убитих мільйонів українців.

Дуже вдалим є заклик: „Україна пам'ятає – світ визнає!“

Богдан А. Футей є старшим суддею Федерального суду претензій США і був призначений на посаду Президентом Рональдом Рейганом у травні 1987 року. Він закінчив Правничий факультет Клівленд Маршал, де отримав ступінь доктора права в 1968 році. Починаючи з 1991 року, суддя Б. Футей є активним учасником різних програм з верховенства права і демократизації в Україні. Він був радником Робочої групи з питань розробки Конституції України, прийнятої 28 червня 1996 року. Суддя Б. Футей є професором Українського вільного університету у Мюнхені (Німеччина) та гостьовим професором на факультеті правничих наук Національного університету „Києво-Могилянська Академія“. Від 2015 року є консультантом Конституційної комісії України.

Разумков створює власне об'єднання

КИЇВ. – Колишній голова Верховної Ради, депутат Дмитро Разумков створює в парламенті міжфракційне депутатське об'єднання „Розумна політика“. За його словами, звернення про створення міжфракційного об'єднання вже перебуває на розгляді керівництва парламенту. Наступного пленарного тижня на засіданні

мають офіційно оголосити про його створення.

У списках, які оприлюднив Д. Разумков, 25 депутатів. Серед них сам Д. Разумков, 19 членів фракції „Слуга народу“, двоє від „Батьківщини“, позафракційна Людмила Буймістер.

„ВВС“

Відкрили майданчик...

(Закінчення зі стор. 5)

навчального закладу „Країна добра“; наповнюють електронну карту доступності; відпрацьовують онлайн-додатки, які надають допомогу перекладача жестової мови на базі Черкаської обласної лікарні; проводять системний аудит доступності об'єктів комунальної власності.

„Дякую всім партнерам цих проєктів, – відзначив у Смілі О. Скічко. – Адже разом ми працюємо задля спільної мети – безбар'єрної Черкащини. Важливо, що новий майдан-

чик зробили коштом місцевого та державного бюджету, на що, до речі, пішло чотири мільйони гривень“.

О. Скічко також повідомив, що в Смілі вже почали ремонтувати важливу дорогу через усе місто, завдяки співпраці з народним депутатом Олександром Завітневичем незабаром будуть реконструювати міський водоканал, а наступного року стадіон „Юність“. Водогін вже реконструюють та й ремонт дороги наближається до завершення. А якщо згадати, що й опалення в Смілі включили вчасно, то треба визнати – в місті, яке відоме в Україні негараздами, почалися зміни на краще.

Невтомна дослідниця...

(Закінчення зі стор. 6)

подією, про яку Л. Гець зробив запис 8 листопада 1936 року: „Відчинив новий відділ тканин у музеї. У пані Ірини Добрянської зроблено з цього відділу виставку. Є це прекрасний збір старих тканин XVII і XVIII в.“. Музей був ініціатором і організатором різноманітних громадсько-культурних заходів, проведення яких вимагало принципової позиції та активної дії всіх його працівників.

Від 1940 до 1944 року І. Добрянська була директоркою торговельної школи в Сяноці і одночасно, на громадських засадах, продовжувала працювати в музеї „Лемківщина“.

Вона двічі була заарештована за свою українську діяльність. Весною 1945 року, І. Добрянська разом з родиною (матір'ю, сестрою Мирославою і небожачкою Богданом і Олександром), переїхала до Львова.

Після приїзду до Львова І. Добрянська працювала директором художньої частини Музею етнографії та

художнього промислу. До цієї праці її заангажувала О. Кульчицька. Місце в музеї для І. Добрянської тримали ще до того, як вона приїхала до Львова. Працюючи в музеї і впорядковуючи фонди народного мистецтва, вона уклала великий „Каталог українських вишивок“. І. Добрянська є авторкою праць „Хатні розписи українців західних Карпат“ (1964 рік), „Настінні розписи лемківських хат“ (1968 рік) та інших. Цінний альбом з зібраними нею матеріалами зберігається у фондах Музею народної архітектури та побуту України.

Своїм невичерпним ентузіазмом та невтомною працею на освітянській ниві, як українська патріотка, І. Добрянська заслужила велику любов і шану мешканців села Межибід, де працювала багато років. Мешканці села, котрі під час операції „Вісла“ були переселені на Волинь, упродовж років, аж до смерті І. Добрянської, підтримували з нею дуже теплі та сердечні стосунки.

Померла І. Добрянська 14 березня 1980 року у Львові. Похована на Винниківському цвинтарі біля Львова.

СПОМИН

Помер видатний соціолог
Валерій Хмелько

Всесвітньо відомий соціолог Валерій Хмелько помер 31 жовтня на 82-му році життя. Проф. В. Хмелько був завідувачем катедри соціології Національного університету „Кієво-Могилянська академія“, президентом і співзасновником Київського міжнародного інституту соціології (КМІС).

Академічна діяльність проф. В. Хмелька була зосереджена на взаємозв'язку між особистістю та соціальною структурою, а КМІС був надійною соціологічною інституцією з відмінною репутацією. КМІС запровадив та заохочував використання екзит-полів на українських виборах з перших років незалежності України.

Маючи дипломи фізики та філософії, В. Хмелько вивчав соціологію в докторантурі Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, зосереджуючись на методологічних проблемах соціологічних досліджень.

Дослідницькі зацікавлення про В. Хмелька проблемами особистості та соціальної структури за радянських часів вважалися контрверсійним. Однак після того, як в СРСР у 1988 році соціологію було узаконено як навчальну дисципліну, В. Хмелько відіграв важливу роль у розвитку соціологічної науки в Україні. Він

Св. п. Валерій Хмелько

працював у широкому контексті, брав участь у міжнародних конференціях і симпозиумах, зокрема тісно співпрацюючи з відомим американським соціологом Мелвіном Коном з Університету Джона Гопкінса в Балтіморі, США.

Партнерські стосунки В. Хмелька та Володимира Паніотто з проф. М. Коном призвели до революції в українській соціології. В наступні роки професори В. Хмелько і В. Паніотто включили в соціологічні опитування усталені західні процедури та стандарти, у 1992 році заснували КМІС у Національному університеті „Кієво-Могилянська академія“. За високі стандарти цих опитувань, а також за впроваджен-

(Закінчення на стор. 15)

ARKA

Вишиванки, хустки, нитки, тканина до вишивання, рушники, коралі, пояси, кераміка, різьба

89 East 2nd St., New York, NY 10009

Tel.: 212-473-3550

Друкарня

COMPUTOPRINT Corp.

Established 1972

Clifton, New Jersey

виконує друкарські роботи:

- книжки (в твердій і м'якій оправі)
- журнали (з експедицією, або без)
- канцелярські друки
- весільні запрошення (в укр. і англ. мовах)

Ваші замовлення виконуємо сумлінно, скоро і на час та з 40-літнім досвідом!

973-574-8800

Fax: 973-574-8887

e-mail: computopr@aol.com

ОКСАНА СТАНЬКО

Ліцензований продавець
Страховання Життя

OKSANA STANKO

Licensed Life Insurance Agent

Ukrainian National Assn., Inc.

Tel.: 908-872-2192

email: stankouna@optimum.net

ХРИСТИНА БРОДИН

Ліцензований Продавець
Страховання Життя

CHRISTINE BRODYN

Licensed Life Insurance Agent

Ukrainian National Assn., Inc.

187 Henshaw Ave.

Springfield, NJ 07081

Tel.: 973-376-1347

DNIPRO LLC.

ПАЧКИ, АВТОМОБІЛІ
ТА КОНТЕЙНЕРИ
В УКРАЇНУ

Туристичні послуги: авіаквитки в Україну та інші країни • Пересилка пакунків, автомобілів та контейнерів в Україну та інші країни світу • Українські та європейські компакт-диски • Українські сувеніри та хустки

ROSELLE, NJ

645 W 1st Ave.

Tel.: 908-241-2190

888-336-4776

CLIFTON, NJ

565 Clifton Ave.

Tel.: 973-916-1543

PHILADELPHIA, PA

1916 Welsh Rd., Unit 3

Tel.: 215-969-4986

215-728-6040

Управа

Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці

повідомляє своїх членів, що

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці

та

вибори нової Управи НТШ-А

відбудуться

в суботу, 18 грудня 2021 р.

о 1:00 годині по пол.

Засідання Наукових Секцій

11:00 - 12:30

в будинку НТШ-А

63 Fourth Ave., (між 9-ою і 10-ою вулицями)

New York, NY 10003

При вході потрібно показати свідоцтво
про вакцинацію та під час Зборів бути в масці.

Наукове Товариство ім. Шевченка
в Америці

запрошує на доповідь

Алевтини Кахідзе

(Музичі, Україна)

Спонсором перебування А. Кахідзе в США виступила програма CEC ArtsLink

Освітні ініціативи українських художників
для дітей та підлітків

Алевтина Кахідзе – художниця, перформерка, кураторка, освітянка, садівниця. Народилася в м. Жданівка (Донецька область). Живе в селі Музичі біля Києва із 2009 року. Співзасновниця та кураторка резиденції “Розширена історія Музичів”. Викладає мистецтво дітям у Музичах та в Креативній міжнародній дитячій школі за авторською методикою “Думати через малювання”. Авторка проєктів із рослинами. Розробила терміни “дорослий сад” та “тоталітарна клумба”. Із 2013 року в рамках співпраці з журналістами створює візуальні матеріали теми війни та Євромайдану. Кахідзе закінчила Національну академію образотворчого мистецтва (Київ, Україна) та Jan Van Eyck Academie (Нідерланди, Маастріхт), посланниця з толерантності від ООН в Україні, лауреатка Премії Малевича для українських художників 2008 р. від Польського Інституту в Києві.

У суботу, 20 листопада 2021 року,

о 5-ій годині по пол.

в будинку НТШ

63 Fourth Ave (між 9-ою і 10-ою вулицями)

New York, NY 10003

При вході потрібно показати свідоцтво про вакцинацію

НОВІ ВИДАННЯ

Традиційний одяг українців Поділля

Анатолій Трембіцький

Лілія Іваневич. „Традиційний одяг українців Поділля (друга половина XIX – початок XXI ст.): історія, класифікація, конструктивно-художні та регіонально-локальні особливості“. Монографія. Хмельницький. ФОП Мельник А. А. 2021. 797 стор.

У монографії здійснена спроба репрезентувати регіонально-локальну специфіку традиційного вбрання українців Буковинської, Західної, Східної та Центральної зон Поділля другої половини XIX-початку XXI ст. Подано класифікацію народного одягу регіону за його конструктивно-художніми й функціонально-житковими характеристиками.

Традиційний одяг належить до найбільш самобутніх елементів культурної спадщини народу, що вивчається етнологами як семіотична система. У сучасному суспільстві використання народного костюма, окремих його елементів під час свят, фестивалів, у повсякденному житті набуває нового соціального значення, виступаючи як ідентифікаційний маркер, сприяє розвитку етно моди, етнографічного туризму. Серед багатой культурно-мистецької спадщини українських народних строїв своїм різноманіттям, оригінальністю, специфікою формування в комплекси

окремих предметів, розмаїттям кольорової гами, унікальними оздоблювальними орнаментами та складними техніками їх виконання, особливо виділяється традиційний одяг українців Поділля.

Впродовж багатовікового історичного й культурного розвитку подільського регіону склалися свої виразні особливості всіх компонентів народного костюма. Окрім того, кожний

Лілія Іваневич

адміністративний район тієї чи іншої локальної зони Поділля, а навіть й окреме село, відзначалися своєрідністю способів покрою, виготовлення й прикрашання одягу та формування ансамблевого комплексу загалом.

Монографія Л. Іваневич є першим спеціальним ґрунтовним дослідженням щодо комплексного вивчення традиційного одягу українців-подільян і складається з основної частини, висновків, списку 740 джерел та літератури, додатків (термінологічний словник із 555 народних назв одягових складових, шести кольорових історичних і етнографічних карт Поділля, 11 кольорових карт-схем побутування характерних елементів убрання, 31 таблиці технік оздоблення й орнаментальних мотивів, 89 кольорових світлин типів крою складників костюма подільян, кольорових світлин подільських строїв).

У першому розділі „Історіографія, джерела та методологія дослідження проблеми“ Л. Іваневич проаналізувала стан наукової розробки тематики та здійснила огляд колекцій традиційних строїв українців Поділля з фондів та експозицій Національного музею українського народного декоративного мистецтва, Національного музею народної архітектури та побуту України, Національного центру народної культури „Музей Івана Гончара“, Національного музею істо-

рії України (всі в Києві), Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства, Національного музею ім. А. Шептицького (Львів), Вінницького, Житомирського, Тернопільського, Хмельницького, Чернівецького, Одеського та ряду інших музеїв і заповідників. Крім того, дослідниця опрацювала приватні колекції експонатів і світлин народного вбрання.

У другому розділі – „Історичні та соціально-економічні умови формування, розвитку й модифікації традиційного вбрання українців Поділля“ дослідниця, розглядаючи особливості становлення одягових комп-

(Закінчення на стор. 13)

Видано альбом про Катерину Кричевську-Росандіч

Альбом „Катерина Кричевська-Росандіч. Дороги. Straßen. Roads“ видано в Києві до 95-річчя відомої мисткині, яке вона відзначала у вересні. Нижче вміщено розповідь про альбом як спомин про славетну українку.

12 жовтня у Національному музеї „Київська картинна галерея“ відбулася презентація науково-мистецького видання „Катерина Кричевська-Росандіч. Дороги. Straßen. Roads“. Альбом видали Музей української діаспори та Міжнародний благодійний фонд світових українців „Діаспора“ за підтримки Українського культурного фонду. Це видання узагальнило здобутки міжмузейного виставкового проекту, здійсненого до 95-річчя відомої української та

американської художниці.

Про виставки та видання розповідає Оксана Підсуха, кураторка проекту та упорядниця й наукова редакторка альбому:

„Наш проект розпочався з виставки „Катерина Кричевська-Росандіч. Дороги і люди“, яка відкрилася в Музеї української діаспори 29 липня цього року та тривала до 19 вересня. Ми задумали цю експозицію як знайомство з творчою лабораторією художниці в контексті її професійного розвитку, мистецьких впливів та доленосних зустрічей. Уперше були оприлюднені ранні українські акварелі К. Кричевської 1941-1943 років та графічні роботи її близького друга, відомого українського художника Георгія Малакова, що розкрили мало-

відомі сторінки життя в окупованому Києві. Були представлені і акварелі Миколи Кричевського – витонченого французького аквареліста, дядька та вчителя мисткині в диялозі з краєвидами К. Кричевської. Дереворити та лінорити Якова Гніздовського з колекції Національного художнього музею України допомогли дослідити культурний контекст, у якому формувалася художниця, а також відкрили цікаву сторінку її біографії – співпрацю з всесвітньвідомим графіком. У центральній залі музейного простору були експоновані найяскравіші краєвиди мисткині, написані в еміграції та після відвідин Україні в 1993 році.

На виставці також були представлені твори Василя Кричевського молодшого, Петра Холодного молодшого та Людмили Морозової, роботи з родинного та творчого оточення мисткині.

Ще одна виставка в рамках цього проекту відбулася з 29 вересня до 17 жовтня в Національному музеї „Київська картинна галерея“. Ми оприлюднили візрцеві акварельні краєвиди – імпресії, створені художницею українськими, європейськими та американськими життєвими стежками в період з 1942 по 1990-ті роки. Це пейзажі Києва та Хохітви, Гайдельберга та Берхтесгадена, Парижа та Швайцарських Альп, Нью-Йорка та Сан-Франциско, міст та місцин, що зустрічалися К. Кричевській-Росандіч на шляху та стали улюбленими „персонажами“ її акварелей. Кияни та гості

столиці високо оцінили вишуканий імпресіоністичний стиль мисткині, на полотнах якої зафіксовані найтонші порухи природи, ранкові або сутінкові стани природи, миттєвості її пробудження або завмирання.

Урочистою кульмінацією цього проекту стало спільне подання Музею української діаспори та Київської національної картинної галерії про присвоєння К. Кричевській-Росандіч звання іноземної членкині Національної академії мистецтв України. „Ця ініціатива вже схвалена, і всі необхідні процедури будуть проведені найближчим часом“, – зауважив на відкритті виставки президент Національної академії мистецтв України академік Андрій Чебикін.

Але найважливішим здобутком проекту став науково-мистецький альбом „Катерина Кричевська-Росандіч. Дороги. Straßen. Roads“. Створенню цього видання передувала велика пошукова робота. Ми

(Закінчення на стор. 13)

На презентації (зліва): Оксана Підсуха і науковий редактор Ганна Лексіна.

Традиційний одяг...

(Закінчення зі стор. 12)

лексів подільських селян, народний стрій подолян другої половини XIX-початку XX ст. та видозміни в традиційному зодяганні українців Поділля у XX ст., простежила історичні та соціально-економічні умови становлення костюма українців Поділля, починаючи з другої половини XIV ст. на базі археологічних, архівних, іконографічних і літописних матеріалів, пам'яток давньоруської писемності, подорожніх записок іноземців та праць антропологів, археологів, етнографів, істориків, письменників, фольклористів і мистців.

У третьому розділі – „Компоненти подільського народного костюма другої половини XIX-початку XX ст.“ науковиця висвітлює питання розробки розширених класифікацій

усіх елементів традиційного комплексу вбрання українців Поділля, зважаючи на їхні регіональні, льокальні та льокально-зональні особливості.

У четвертому розділі – „Матеріали та конструктивно-художні ознаки комплексів традиційної ноші українських селян Поділля“ дослідниця вперше створила класифікацію різновидів матеріалів для виготовлення й матеріалів для оздоблення народної ноші українців Поділля другої половини XIX-початку XX ст. та подала їхню детальну характеристику.

У п'ятому розділі – „Регіонально-льокальні риси народних строїв подільських українців другої половини XIX-початку XX ст.“ Л. Іваневич охарактеризувала спільні загальноукраїнські та особливі регіональні ознаки народних композиційних методів створення буденного, святкового й обрядового дівочого, жіно-

чого, парубочого, чоловічого й дитячого костюмів подолян, що склалися внаслідок історичного становлення та соціально-економічного, культурного й духовного розвитку краю.

Традиційне вбрання, наголошує науковиця, для населення Поділля було своєрідною знаковою системою, яка маніфестувала його етнокультурну ідентичність та демонструвала високу художньо-естетичну обдарованість.

Видання розраховане на істориків, етнографів, краєзнавців, культурологів і мистецтвознавців, усіх тих, кому небайдужа українська історія та культура українського народу.

Всім бажаним придбати книгу можна звертаючись до Л. Іваневич (liliaivanevych@gmail.com).

Лілія Іваневич народилася 1978 року в селі Пісочна Хмельницької області. Авторка понад 200 наукових праць з історії України.

Святкували українці...

(Закінчення зі стор. 9)

*Почуй мою мову, яка в чужині
Жила, щоб я не загинув.
До тебе мій краю влітаю, як птах,
На крилах любові до свого.
Знай, що моє слово – це любові стяг
І щира молитва до Бога.
Моя Україно, я сином твоїм
Як вчора, як завтра, так нині,
Я щастя і долі бажую усім,
Які в чужині й в Україні
Славлять тризуб й жовто-синій
І, струнко стоячи, виспівують гимн.*

Ярослав Підлипчак подав десять найцікавіших подій, які торкаються рідного краю. Новини були показані на екрані.

Я подарував присутнім збірку своїх віршів „Букет з рідних слів“. А далі всі частувалися чаєм, кавою і солодкими тістечками.

Видано альбом...

(Закінчення зі стор. 12)

збрали та упорядкували мистецький доробок художниці з фондів Музею української діаспори, Полтавського краєзнавчого музею ім. Василя Кричевського, Сумського художнього музею ім. Никанора Онацького, Лебединського художнього музею ім. Б.К. Руднева, Музею родини Кричевських в Опішні, Шевченківського національного заповідника, Українського музею в Нью-Йорку, а також кількох приватних колекцій. Всього до альбому увійшло 272 твори різних жанрів та етапів творчості мисткині. Це акварельні та олійні роботи, тиражна графіка та скетчі, створені в період із 1942-го до 2000-их років.

До альбому ввійшли три наукові розвідки. Це, зокрема, стаття мого авторства „Катерина Кричевська-Росандіч. Дороги. Straßen. Roads“, що є першою спробою цілісного дослідження життєпису та творчого доробку мисткині; стаття мистецтвознавиці Ганни Лексіної „Микола та Катерина Кричевські. Вчитель і учениця“, в якій прослідковується творча спадкоємність двох представників династії Кричевських; а також стаття Галини Галян „Катерина Кричевська-Росандіч і Полтавщина“. Особливу увагу заслуговують документальні нариси київських друзів Катерини Кричевської-Росандіч – Ніни Саенко та Ірини Малакової. У виданні оприлюднено численні світлини та документи, які мисткиня передала до Музею української діаспори, фрагменти її щоденника (1945-го та 1949-го років) та мистецькі нотатки.

Надзвичайно цінним є той факт, що завдяки підтримці Українського культурного фонду видання розповсюджується безкоштовно. Його вже отримали численні українські музеї, архіви та бібліотеки, діаспорні інституції та представники професійного середовища. Це безумовно сприятиме поширенню знань про культурну спадщину українців світу та подальшим дослідженням у цій галузі.

Від редакції: Музей української діаспори надіслав до „Свободи“ примірник альбому, за що редакція вдячна музеєві.

Coverdell Education Savings Account (ESA)

A federal tax-advantaged educational savings program
the Coverdell ESA funds education expenses – not retirement.

- ✓ Allows for after-tax contributions of up to \$2000 per child annually.
- ✓ Interest on contributions grows tax-free.
- ✓ Account must be established before child turns 18. Deposits can be made until age 18.
- ✓ Withdrawals can be made until age 30 for qualified educational expenses.

- ✓ By age 30 unused funds can be transferred to a younger family member's Coverdell account.
- ✓ No annual maintenance fee.
- ✓ If used for qualified education expenses distribution can be tax-free.

CURRENT RATE
3.25%*

* RATES SUBJECT TO CHANGE. NOT AVAILABLE IN ALL STATES.

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.
2200 ROUTE 10, PARSIPPANY, NJ 07054 • 973-292-9800 • WWW.UNAINC.ORG

INSURING OUR COMMUNITY FOR OVER 125 YEARS!

СПОМИН

Д-р Марія Лідія „Ліда“ Клодницька Процик – лікарка, філантроп, віддана громаді та сім'ї

Стефанія Процик

Цього місяця виповнюється рік із дня смерті доктора Марії Лідії Клодницької Процик, передової лікарки, громадської провідниці, щедрої благодійниці та відданої дружини, матері, сестри та тети. 17 листопада 2020 року доктор Клодницька Процик відійшла у вічність від складної хвороби. У своєму особистому та професійному житті вона справді втілила слова Івана Франка у його книзі „Захар Беркут“ – що життя лиш доти має вартість, доки людина може допомагати іншим.

Д-р Клодницька Процик була наймолодшою з п'ятьох дітей пані Осипи (з дома Пони), вчительки, та доктора Осипа Клодницького, лікаря, який отримав освіту у Відні. Народилася в Грубешеві в розпалі Другої світової війни, 8 січня 1943 року. В час війни родина втекла від радянського наступу на західну Україну і переїхала до Горлиць та Кракова. Зрештою, вони опинилися в післявоєнній Німеччині в таборах для переміщених осіб у Берхтесгардені та Інгольштадті, а опісля виїхали до Сполучених Штатів у 1949 році. Сім'я Клодницьких емігрувала до Пенсільванії, щоб приєднатися до брата, о. д-ра Володимира Клодницького.

Ліда провела більшу частину свого дитинства в Маунт-Плезант, штат Айова, куди переїхала її родина. Там вона розпочала свій життєвий шлях до провідництва та любови до навчання. Після закінчення середньої школи Маунт-Плезант у 1961 році, вона отримала ступінь бакалавра 1965 року на факультеті хемії в Розарі Коледжі, нині Домініканський Університет у Чикаго. Незважаючи на перешкоди, вона була однією з небагатьох жінок, яких прийняли до Медичної Школи Іллінойського Університету, який вона закінчила 1969 року, де одержала нагороду Гранвілла А. Беннета за видатне лідерство як президент студентської ради.

Саме під час навчання медицині вона зустріла любов свого життя, свого чоловіка, доктора медицини Юрія Процика, на засіданнях студентського відділу Українського Лікарського Товариства Америки, де вона очолювала студентський клуб та була його співзасновницею. Вони одружилися 1973 року. Вона стала сертифікованим інвазивним кардіологом, професором медицини на Факультеті медицини Університету Лойола Стітч, а також керувала програмою кардіостимуляторів у лікарні

Доктор Марія Лідія Клодницька Процик

Гайнз. У 1982 році вона приєдналася до лікарні Святої Марії Назарета в Чикаго, де обіймала численні керівні посади – президента медичного персоналу та директора Відділу спостереження за телеметрією. Вона відкрила власну незалежну кардіологічну практику в центрі українського села в Чикаго наприкінці 1980-х.

Саме під час перебування в цій лікарні і через свою клініку вона налагодила міцні зв'язки зі своїми пацієнтами та медичною спільнотою, де змогла втілити в життя своє співчуття, відданість і невтомну трудову етику. Її любили та шанували її пацієнти та їхні сім'ї, бо вона продовжила життя багатьом та часто проводила ночі біля ліжка своїх пацієнтів. Її дбайливе ставлення до пацієнтів та інтелект були відзначені нагородою „Похвала Пацієнтів Святої Марії Назарети“, вона визнана одним із найкращих лікарів метрополітального Чикаго, а їй ім'я внесено до списку найкращих лікарів Америки. Вона працювала лікаркою понад 50 років і пішла на пенсію лише, коли її стан здоров'я не дозволив їй далі працювати.

Вона глибоко шанувала і поважала і свою українську батьківщину, і свою адоптовану американську батьківщину. Цей патріотизм вона виявила через громадянську активність. Вона завжди знаходила способи зробити свій внесок у зростання та розвиток своїх громад. Це відбувалося в ролі провідника: вона була першою жінкою, яка очолила Українське Лікарське Товариство Північної Америки, була членом ради директорів Українського Інституту Модерно-

го Мистецтва та консультативної ради Української Федеральної Кредитної Спільноти Чикаго. Іншим часом вона була членом різних лікарських комітетів та громадських організацій, наприклад Українського конгресового комітету Америки. Її віра та духовність спонукали до активної участі як члена Парафіяльної Ради Української Католицької Церкви св. Володимира та Ольги з 1990 року.

Ця любов до спільноти поширювалася на низку добрих справ, про яких ніхто не знав і не бачив: допомога новим імігрантам з України, допомога молодим лікарям, та забезпечення доступу її пацієнтів до необхідних медичних послуг, коли вони не були фінансово захищені. Ця відданість була визнана нагородою Керітас Верітас, яку їй присудив Домініканський Університет для видатних випускників.

Незважаючи на такий широкий спектр досягнень, вона найбільше пишалася своєю родиною. Своє життєлюбство, розум та беззастережну любов вона віддала родині, в тому числі і чоловікові, докторові Юрієві Процику, трьом дітям – Калині (з

чоловіком д-ром Миколою Савицьким), Данилові та Стефанії (з чоловіком Адамом Шауном), своїм шістьом онукам – Лесі і Адрії, Таїсі і Ліяні, Іллі та Ярі, братові і невістці – д-рові Романові і Дороті Клодницьким. А також віддала повну увагу членам родини у Сполучених Штатах, Канаді, Німеччині, Польщі, Україні та Аргентині.

Як зазначила одного разу її подруга, д-р Клодницька-Процик була водночас і вченою, і художницею. Ця подвійність виявилася в її широкому діяльному навичок і талантів: їй подобалося пізнавати найсучасніші підходи до здоров'я, а також любила збирати українську вишивку та мистецтво, слухати музику, читати та бути господинею. Вона мала приховані таланти, які відображали багато життів: Ліда розмовляла чотирма мовами, вміла шити, в'язати та знала як влаштувати красиву та смачну різдвяну вечерю на 50 осіб.

Багато людей — від родичів до пацієнтів і сусідів — вважали її другою матір'ю. Її тепле серце, щедрий дух і привітна посмішка будуть жити в наших серцях завжди.

Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці

повідомляє своїх членів та громаду, що 25 жовтня 2021 р. відійшла з цього світу

св. п.

д-р Мар'яна Рубчак

дійсний член НТШ-А історикня,

дослідниця фемінізму та історії західноєвропейських та слов'янських країн

народжена 31 травня 1931 року в місті Саскатун. в Канаді

Навчалася:

в коледжі Дагласа;

Ратгерському університеті, магістер; Іллінойському університеті, доктор

Професор європейської історії та директор сучасних європейських студій Валпарайсо університету (Valparaiso University)

Професор-гість Американського університету в Гонконгу

Автор перекладу монографії зі вступною статтею Sergei Soloviov, *History of Russia. Religious Struggle in Poland-Lithuania. Tsar Alexis' Reign Begins 1654-1676* (Academic International Press, 2002)

Упорядник і редактор наукових видань:

Mapping Difference: The Many Faces of Woman in Contemporary Ukraine (New York-Oxford: Berghahn Book, 2011)

New Imaginaries: Youthful Reinvention of Ukraine's Cultural Paradigm (New York-Oxford: Berghahn Book, 2015)

Стипендіат Програми Фулбрайта (Fulbright Sr. Research Fellow)

та

Програми «Irex Research Grants»

Автор численних наукових статей в журналах Америки, Європи та України. Публікувалася зокрема в «European Journal of Women's Studies», «Feminist Review», «Філософська думка», «Соціологічні читання», «Слово і час» тощо.

Рідним складаємо глибокі співчуття.

Вічна їй пам'ять!

Управа НТШ в Америці

KULINSKI MEMORIALS

809 SOUTH MAIN STREET • MANVILLE, NJ 08835

Tel. 800-458-5467 • 908-722-3130 • Fax 908-253-0027

KulinskiMemorials@msn.com • KulinskiMemorials.com

- Служить українській громаді понад 60 років
- Понад 40 кольорів граніту до вибору
- Гравюри на замовлення
- Консультації вдома за домовленням
- Обслуговує клієнтів у трьох штатах (NJ, NY, PA)
- 5 хвилин від Українського цвинтаря св. Андрія у С. Бавнд-Бруку, Н. Дж.

Помер видатний соціолог...

(Закінчення зі стор. 11)

ня фокус-груп, екзит-полу та українського програмного забезпечення для аналізу статистичних даних, КМІС отримав міжнародне визнання як провідної української соціологічної організації відповідного профілю.

Американський соціолог, проф. Уелдон Т. Джонсон, який також співпрацював із професорами В. Хмельком і В. Паніотто, сказав: „Неважко оцінити вплив Хмелька на українську соціологію, тому що він і Паніотто буквально витягли соціологічні методи та процедури з радянської епохи, коли публічна думка була проігнорована. За радянських часів, коли ЦК цікавився громадською думкою, якийсь партійний чиновник дзвонив до губернаторів області і запитував як громадяни ставляться до справ. На початку 1990-их в Українській академії наук це називали експертним методом. Хмелько

все змінив“.

В'ячеслав Брюховецький, почесний президент Національного університету „Кієво-Могилянська академія“, ініціатор її відродження, висловив співчуття: „Це велика втрата для української науки. Валерій Хмелько був відомим академіком і науковим співробітником нашого університету та провідним інтелектуалом України. Він першим у 1991 році прийшов до мене з пропозицією створити нову катедру структурованих соціологічних досліджень. Це було перше таке відділення у пострадянському світі. З Володимиром Паніотто вони були готові відбудувати Академію. Вони вже мали міжнародне визнання у царині соціології. Як наслідок, вони принесли до Кієво-Могилянської Академії масштаб міжнародного академічного визнання“.

Марта Фаріон,

Кієво-Могилянська Фундація в Америці

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями і знайомими, що 5 жовтня 2021 року, на 93-му році, життя відійшов у вічність наш найдорожчий Муж, Брат, Вуйко і Кузин

св. п.

ЛОНГІН (Льоньо) МИКОЛА СТАРУХ

Народився 26 червня 1928 року в Малашівцях, Україна.

Ходив до школи в Бережанах. Маючи 14 років, добровільно зголосився до Юнаків. Після війни віднайшов свою родину в ДП таборі в Ляндеку, Австрія. Ходив до школи в Інсбруку, а відтак переїхав на вищі студії до Німеччини, в Karlsruhe. Закінчив технічну науку в Technische Hochschule Fridericiana, Karlsruhe, Germany як Diplomat Ingenieur і був прийнятий на позицію інженера в Siemens, A.G. в 1955 році. Прибув до Америки і працював в Western Electric Co. аж до емеритури. В 1967 році записав свою дружину Віру, побралися і провели разом 53 роки гарного життя. Св. п. Льоньо належав до Т-ва Українських Інженерів, як також до "Pioneers", і був членом Українського Народного Союзу.

Покійний залишив у глибокому смутку:

- дружину - Віру з дому Косановська
- брата - Отця Диякона Теофіля Старуха з дружиною Аристидою (Аруня)
- сестрінку - Тересу (Реню Марків) з чоловіком Richard Kortum
- братанку - Анастасію (Старух) з чоловіком Jim Gahr і донею Юліянкою
- братанка - Адріана Старуха з дружиною Erin і дітьми Ганусею і Миколою
- племінника - Юрія Шепаровича з дружиною Rosalind
- ближчу і дальшу родину в Австрії, Канаді, США й Україні.

Панахида відбулася в понеділок, 11 жовтня 2021 року, в Humiston Funeral Home в Кергонксоні, Н. Й.

Заупокійна Служба Божа була відправлена 12 жовтня 2021 року о 10:00 год. ранку в церкві св. Тройці у Кергонксоні, а відтак похорон відбувся на Українському цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд-Бруку, Н. Дж.

Вічна Йому пам'ять!

Звенислава (Дзвінка) Мартюк Захарчук

01.I.1940 – 02.XI.2021

Звенислава (Дзвінка) Мартюк Захарчук народилася 1 січня 1940 року в Копичинцях, Чортківського району, Тернопільська область, в Україні. Батьки – Сильвестер Мартюк і Володимира Сафіян Мартюк – з малою Дзвінкою покинули рідні землі в часі Другої світової війни і опинилися в таборі біженців у Лендеку в Австрії. З часом переїхали до США, де вперше жили в Балтиморі, а опісля – в Джерзі Сіті.

Дзвінка була членкою Пласту з молодих літ. Таборувала на Вовчій Тропі, і згодом вступила в курінь Перші Стежі. Працювала як пластова виховниця та як редактор курінної газетки „Стріла“.

У 1959 році побралася з інж. Борисом Захарчуком. Супружжя замешкало у Філядельфії, де народилися їхні діти – Данило і Олена. Дзвінка була активна у заснуванні дитячого садочку "Світличка" та 67-го "Музейного" відділу Союзу Українок Америки. Вона з приятельками Стежинками та Союзнянками організували чисельні мистецькі виставки, а коли громада Філядельфії купила Український Освітньо-Культурний Центр, разом зі своїм чоловіком, Борисом, завзято підтримувала цю установу, не лише фінансово, але діяльно. Організувала імпрези, мистецькі виставки, писала статті про діяльність у Центрі, та редагувала Центрову газетку. Додатково, Дзвінка добровільно підтримувала Липинський Інститут.

Дзвінка була вічним студентом. Отримала диплом бакалаврата з Drexel University, але постійно дальшу освіту набирала через свою любов до читання та постійними поїздками по світі з чоловіком. Вона була досвідченою господинею і отримувала велике задоволення приймаючи родину і друзів у своєму гостинному домі. Останніми роками хвороба і недуга обмежували її діяльність у громаді і змусили її часто перебувати у шпиталі.

Дзвінка упокоїлася у вівторок, 2 листопада, залишивши у смутку чоловіка, Бориса, після 62 літ супружжя, сина Данила з дружиною Ксенею Панчак, дочку Оленку (Кіку) з мужем Юрком Курівчаком, внуків Софійку і Луку Захарчук, Данила і Бориса Хабурських, сватів та родичів в США, Канаді, Німеччині та Україні.

Родина просить о молитви за спокій душі світлої пам'яті Дзвінки. Замість квітів, можна зложити датки у пам'ять покійної Дзвінки на:

- Ukrainian Educational and Cultural Center (www.ueccphila.org/),
- Ukrainian Museum (www.ukrainianmuseum.org/),
- Plast Ukrainian Scouting Organization - Philadelphia Branch (www.plastphilly.org)

Вічна Їй пам'ять!

LYTWIN & LYTWIN

UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
Theodore M. Lytwyn, Manager
NJ Lic. No. 3212

AIR CONDITIONED ROOMS

Обслуга ЩИРА і СЕРДЕЧНА
Our services are available
anywhere in New Jersey.
Також займаємося похоронами
на цвинтарі в С. Бавнд Бруку
і перенесенням тлінних останків
з різних країн світу.

UNION FUNERAL HOME
1600 Stuyvesant Ave (corner of Stanley Terr.)
UNION, NJ 07083
908-964-4222 • 973-375-5555
www.unionfuneralhome.com

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Займається похоронами
в **BRONX, BROOKLYN,**
NEW YORK і околицях

ДАНИЛО БУЗЕТА – директор
Родина **ДМИТРИК**

Peter Jarema Funeral Home, Inc.
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y. 10009
(212) 674-2568

VARSHAVSKY MONUMENTS

1152 Route 10 West, Suite N, Randolph, NJ 07869

862-219-5344

E-mail: VarshavskyMonuments@gmail.com

ПАМ'ЯТНИКИ — МАВЗОЛЕЇ

Великий вибір граніту • Індивідуальний дизайн
Гравірування на граніті • Керамічні фотографії на пам'ятники
Замовлення, виготовлення і встановлення в штатах NJ/NY/PA

MONUMENTS

Oblast Memorials Co.

PO Box 746, Chester, NY 10918

Tel : 845-469-4247

Custom Designed Quality Monuments

Serving NY/NJ/CT Cemeteries

e-mail: oblastmemorialsco@gmail.com

web site: www.oblastmemorials.com

BILIBGUAL HOME APPOINTMENTS

ВЕЛИКА ЕКОНОМІЯ ПІДТРИМКА МІСЦЕВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДОСТУП ДО SUMA FCU СКРІЗЬ

Історично SUMA FCU забезпечує найвищі ставки на заощадження та найнижчі відсотки - на позички. Ми скасували додаткові збори (на відміну від великих банків*) для того, щоб допомогти Вам на Вашому фінансовому шляху. Пам'ятайте: будучи членом нашої кредитної спілки, ви також є одним з її власників!

Крім того, будучи членом SUMA FCU, ви безпосередньо підтримуєте наші місцеві церкви, громадські й молодіжні організації, ЗМІ та культурні установи, дозволяючи їм продовжувати свою важливу роботу, навчаючи та підтримуючи наші сім'ї та друзів. З часу нашого заснування наше членство дозволило SUMA FCU пожертвувати понад п'ять мільйонів доларів на підтримку місцевих громадських організацій та установ.

Відвідайте наші місцеві філії або безпечно скористайтеся мобільними банківськими програмами вдома, в дорозі чи в будь-якій точці світу. Переказуйте гроші, здійснюйте платежі або депозити швидко та надійно! Тисячі безкомісійних банкоматів, наші низько відсоткові та високо винагородні кредитні/дебетні картки та електронні «гаманці», дозволяють Вам отримати безперервний доступ до готівки.

Ми також активно захищаємо вашу конфіденційність і гарантуємо недоторканність Вашої особистої інформації для сторонніх осіб чи організацій.

**У ВАС ВИНИКЛИ ЗАПИТАННЯ?
МИ ЗАВЖДИ ГОТОВІ ДО ВАШОГО ДЗВІНКА,
ЕЛЕКТРОННОГО ЛИСТА АБО СМС,
АБИ ДАТИ ВАМ ЧІТКУ Й ВИЧЕРПНУ ВІДПОВІДЬ!**

ВІДДІЛИ КРЕДИТНОЇ СПІЛКИ СУМА

Main Office
125 Corporate Blvd.
Yonkers, NY 10701
Phone: 914-220-4900, Option 0
Fax: 914-220-4090

Spring Valley Branch
Ukrainian Hall
16 Twin Ave.
Spring Valley, NY 10977
Phone: 845-356-0087
Fax: 845-356-5335

Stamford Branch
Ukrainian Research Center
39 Clovelly Rd.
Stamford, CT 06902
Phone: 203-969-0498
Fax: 203-316-8246

New Haven Branch
Ukrainian Heritage Center
555 George St.
New Haven, CT 06511
Phone: 203-785-8805
Fax: 203-785-8677

SUMAFCU NMLS# 527694

1-888-644-SUMA (7862) | Visit us online at www.sumafcu.org